

Endelave Birketingsprotokol 1672-1769 Forord

Efterfølgende sammendrag er afskrevet efter digitale fotografier af en "indholdsfortegnelse" som forefindes ved Landsarkivet for Nørrejylland.

Denne indholdsfortegnelse er udarbejdet af Steffen Hahnemann og Svend Schou ud fra en håndskreven afskrift af de originale tingbøger. Indledningen til dette arbejde er som følger:

		Indholdsfortegnelse
Endelave tingbøger	1672-1677	B.56D-1
	1695-1775	B.56D-2

Udarbejdet af Steffen Hahnemann Endelave

Yderst til venstre egen paginering, er henvisning til afskriften til nutidig bogstavering (findes kun in privat eje)

De manglende sider samt bøgerne i tidsrummet 1677 til 1695 er bortkommet, arkiveret et sted vi ikke har fundet, eller aldrig afleveret til rigs- eller landsarkivet.

Svend Schou d. 11/12-1985

Jeg har i afskriften udeladt den nævnte egen paginering; men så vidt muligt fastholdt henvisningerne til de originale sider. Yderligere har jeg tilstræbt at standardisere navnene.

I nærværende udgave findes de enkelte tingbogsafskrifter på følgende sider:

1672-1675	2-5
1675-1677	6-8
1695-1719	9-16
1719-1730	17-19
1730-1740	20-24
1745-1769	25-35

Peter Sandbøl 8/12/2007

PS: Jeg har i Januar 2009 indhentet accept fra Steffen Hahnemann på, at jeg lægger dette materiale på internettet.

Endelave Birketingsprotokol 1672-1675

1672

[usikker tydning] Hans Sørensen tilskøder Niels Pedersen og hustru hus og bygning [på sit gårdsted?] for dem og deres arvinger.

(fol 1b) Anders Pedersen tilsiger Niels Rasmussen Jespersen og hustru husbygning på det gårdsted Anders Pedersen nu har i fæste til arv og eje.

1672.06.22

Præsten stævner Niels Sørensen Winter (fol 2) for gæld til præstens forgænger Peder Olesen. Niels Sørensen dømmes til at betale.

1672.06.29

Landsåtterne stævnes for smørskyldrestance (fol 2b). Dømmes til at betale.

Søren Pedersen og moder stævnes af Nielsen Nielsen Winter. Niels Nielsen Winter stævnes af Søren Pedersen; gammel gældsfordring fra Niels Nielsen Winter på Søren Pedersens afdøde stedfader, som hans moder – enken kræves for. Vidner hævder at gælden er betalt, men tingsvidne herop ikke tilvejebragt.

1672.07.27

Niels Nielsen Winter henviser til tingsvidne fra (fol 3b) 1663 som stadfæster hans gældsfordring. Vidner fastholder at betaling af gælden er sket. Sagen udsættes 6 uger.

1672.09.07

Søren Pedersen stævner Niels Nielsen Winter. (fol 4b). Niels Nielsen Winter stævner Søren Pedersen og moder. Niels Nielsen Winter kræver de indstævnedede dømt til betaling. Søren Pedersen fremfører de tidligere vidneudsagn om at betaling er sket. Kræver at hans moder frikendes for betaling. Kræver Niels Nielsen dømt for ulovlig fremsættelse af gældskrav. P.g.a. vidnets stilling og af processuelle grunde dømmes Søren Pedersens mor fri for betaling og Niels Nielsen dømmes til at betale hend omkostning.

1672.10.19

Niels Andersen stævner flere bønder for skyldig (fol 6b) gæld til Thomas Madsen i Bjergeby. Søren Pedersen stævnes for gæld til Barbro Jensdatter i Horsens.

1672.10.26

Landsåtterne stævnes for resterende landgilde (fol 7) til deres husbond for 1670 og 1671. Specificeret restanceliste fremlægges. Saltydelse kræves in natura, resten efter renteritaxt. Bønderne tilbyder af betale hvad ydelse de plejer ”af Arilds tid”. De dømmes til at betale.

1672.11.02

Søren Pedersen stævnes for gæld til Barbro (fol 8) Jensdatter [se 9.10] for husly til hans søn som gik i skole. Søren Pedersen nægter at træde ind i tinget. Ordveksling med fogeden.

1672.11.09

Anders Fridrichsen lader på Christoffer Sehesteds (fol 8b) vegne landsåtterne stævne for påhør af husbonds tiltale: (fol 9) 1. Om deres landgilderestancer. Trussel om dom og om fæstefortabelse. 2. Om øens overbefolkning med formindskelse af gårdenes jordtilliggende, skade på græsning, ildebrændsel, tørveskær og vildtbane. Jorddelingen og delingen af strandbredden til brænding af saltaske kræves fastholdt fremover, og ikke flere tilstedes sig på øen at etablere. (fol 9b). 3. Norskoven med tidligere vildtbane forsvundet og jorden af bønderne indtaget til sædeland, tørveskær og engslet. Kræver bøndernes adkomst dertil fremvist. 4. For stort antal svin. Krav om reduktion i antal. (fol 10) 5. ”Løse folk” uden fæste kræves forvist fra landet, og ingen må rejse til eller fra uden melding til præst eller foged. 6. Trussel om straf hvis bønderne igen – som tidligere – skulle forse sig mod præsten. (fol 10b).

Fremlagt fortegnelse over hver landsåts landgildeforpligtelse og arbejdspenge. Husbonden kræver dom om generel fæstefortabelse for landsåtterne. Bønderne dømmes til at betale. Spørgsmålet om fæstefortabelse opsættes 8 dage. (fol 12b)

Niels Andersen stævner på Thomas Madsen i Bjergeb's vegne flere bønder for gæld. De dømmes til betaling.

1672.11.30

Anders Fridrichsen på Christoffer Sehesteds (fol 13) vegne. Gennemgår bøndernes landgildedeforsømmelser og fastholder påstanden om fæstefortabelse med enkelte undtagelser. Der fældes dom: aAt bønderne må lide efter loven med mindre deres husbond vil have dem i fordrag og effeterladt. (fol 14).

Stævning af de som er Jens Degn degnevedssel skyldig.

Mænd opnævnes at syne kirken.

1672.12.21

Rasmus Rasmussen stævner (fol 14b) til tinge for ulovlig forsøg på at føre træ til Horsens i salgsojemed.

(fol 15) Jens Degn kræver betaling af restancer på degnevedsel fra Lars Rasmussen og Niels Rasmussen: De dømmes til at betale.

1673.01.11

Stokkemænd og sandemænd opnævnes. (fol 15b)

Endelave Birketingsprotokol 1672-1675

1673.03.01

Landsåtter stævnes for gæld til (fol 16) Michel Kræmer i Koldby.

(fol 16b) 3 landsåtter stævnes for skyldig degnevedsel, bl.a. Niels Rasmussen, som nægter at godtage forpligtelsen [se senere],

1673.04.05

Præsten tilskøder Søren Rasmussen (fol 17) de bygninger i Niels Sørensen Winters gård han har fået i betaling for gæld, samt de bygninger sammesteds som Niels Andersen på vegne af Thomas Madsen, Bjerager har modtaget i betaling for gæld.

1673.004.19

Niels Rasmussen Jespersen erkender modtagelse af gældsfordring fra Jens Nielsen. Gældsfordringen overført fra Ander Pedersen.

1673.04.26

Lauge Nielsen stævnes for gæld til (fol 17b) forrige præst – ydelsen kræves af nuværende præst – stedfader til forrige præsts børn. Lauge Nielsen dømmes til at betale.

1673.06.21

Niels Rasmussen stævnes for gæld til (fol 18) Lars Rasmussen.

1673.06.29

Niels Rasmussen og søn Jens Nielsen stævnes for gæld til Niels [Jens?] Sørensen. De dømmes til at betale.

Niels Andersen stævner på vegne af Hr. Just i Gylling Niels Rasmussen for gæld. Han dømmes til at betale.

(fol 19) Niels Rasmussen stævnes for gæld til Lars Rasmussen. Hans dømmes til at betale.

(fol 20) Niels Rasmussen stævnes for gæld til Peder Nielsen og Søren Pedersen. Han dømmes til at betale.

1673.07.05

Niels Rasmussen stævnes på foranledning (fol 29) af Peder Nielsen.

1673.11.15

Landsåtterne stævnes for landgildrestancer (fol 20b) til Christoffer Sehested. Specificeret restanceliste. Der rejses krav om fortabelse af fæste.

1673.11.22

Jens Degns fordring på Lars Rasmussen (fol 22) for degnevedsel. Sagen udsat 8 dage.

Anders Friderichsen på vegne af Christoffer Sehested kræver landsåtterne for landgilderestancer. Krav om fæstefortabelse.

1673.11.29

Rasmus Nielsen Bendsen skøder til (fol 23) broderdatter og hendes datter bygning på sin gårdsgrund, som de selv har ladet opføre.

1673.12.13

4 opnævnte synsmænd aflægger deres (fol 23b) syn af skovene tilstand.

Niels Andersen lader stævne de som er Thomas Madsen i Bierreager gæld skyldig. Sagen opsat til snapsting.

Anders Rasmussen, Rasmus Sørensen Jespersen og Jens Nielsen Sønder stævnes til dom for gæld til Niels Pedersen Skytte.

(fol 24) 4 opnævnte mænd aflægger deres synsberetning vedrørende kirkens brøstfældighed.

1673.12.20

Præsten stævner degnen for tinget. (fol 24b) Præsten udbeder sig sit skudsmål af landsåtterne. Han modtager godt skudsmål for sig og sin hustru.

1674.01.10

Stokkemænd og sandemænd onævnes.

(fol 25b) Niels Sørensen Gylling stævnes for vold og legemsbeskadigelse mod Morten Nielsen som tiltaler ham for retten. Morten Nielsen giver fogeden fuldmagt til at føre sagen grundet egen svaghed efter overfaldet. Søren Rasmussen vidner i sagen. Niels Pedersen og Niels Nielsen vidner i sagen. 2 opnævnte mænd aflægger deres synsforretning vedrørende Morten Nielsens skade. Niels Sørensen Gylling nægter ved sin ed. Påstår klagen at være usandfærdig. Præsten vidner i sagen. Morten Nielsen udlagde for ham Niels Sørensen Gylling som gerningsmand. Præsten beskriver Morten Nielsens skade. Søren Sørensen foged tillyser Niels Sørensen Gylling på bondesagens, herskabets og birkerettens vegne for vold. 1. kald på Sandemænd toug. Morten Nielsen stævnes til tinge af Niels Sørensen Gylling ”for giendsvar”.

Jens Degn stævner Lars Rasmussen for degnevedsel. Jens Degn kender Rasmus Jensen at være ham intet skyldig.

1673.01.17

2. kald på Sandemændstoug i voldsagen (fol 29) mod Niels Sørensen Gylling. Søren Pedersen udbeder sig på Søren Sørensens vegne som har fuldmagt fra herskabet og ”bundesagn” dom, at sandemændstoug skal udfærdiges. Der dømmes at sandmændstoug skal gøres.

Endelave Birketingsprotokol 1672-1675

Niels Sørensen giver 4 bønder varsel til tinget for vidner han ønsker at føre. [intet senere herom] 3 bønder stævnes.

Niels Nielsen Winter stævnes for gæld til Thomas Jensen.

2. kald på Sandemændene

(fol 30) Jens Sørensen, Lars Rasmussen, Peder Nielsen og Niels Andersen tilskøder Morten Jespersen de bygninger af Niels Rasmussens gård, som de har som betaling for gæld.

Rasmus Sørensen, Søren Pedersen Bertelsen, Rasmus Jensen og Niels Nielsen Samsing skøder ligeledes til Morten Jespersen de bygninger i Niels Rasmussens gård som de har i betaling for gældsfordring.

(fol 30b) 9 bønder vidner for retten at de ikke mindes at der er givet mere en 1 degnevedsel af Rasmus Jensens halve gård eller af Rasmus Esbensens hus [Jens Degns degnevedsel – se ovenfor – se nedenfor].

Niels Nielsen Winter stævnes for gæld til Thomas Jensen for udført skriverarbejde. Han dømmes til at betale.

1674.01.13

Gældsfordring far Peder Nielsen på (fol 31) Jens Nielsen; overføres for tinget på Hans Sørensen.

1764.02.07

Niels Sørensen Gylling stævnes for tinger (fol 31b) 3. kald på Sandemændstoug. Niels Sørensen Gylling nægter med ed. Sandemændene fyldes op med 2 opnævnte mænd. Afsiger deres sandemændstoug: ”suer ham for samme gerning vold over”.

1674.02.21

Stævning af de som er Thomas Thomsen (fol 32b) på Samså gæld skyldig.

Peder Nielsen forbyder 3. gang for tinge ulovlig hugst i skoven. Forbud mod løse hunde.

Jens Nielsen stævner Hans Sørensen for gæld han har lovet ham at betale til Peder Nielsen. Hans Sørensen nægter at være Jens Nielsen gæld skyldig. Sagen opsættes 14 dage.

(fol 33) 4 bønder vidner for retten om deres besøg i Jens Degns dus 11. febr. På oplæg af præsten for at undersøge om der pågik brændevinsbrænderi på helligdag. Skændeeri med degnen og degnekonene. De besøgende nægtes adgang. Præsten kommer tilstede. Nægtes også adgang.

1674.02.28

Degnen stævner præsten og de 4 (fol 34) omtalte bønder for gensvar og vidners påhør. Degnen stævner vidner. Degnen nægter at have brændt brændevin.

1674.03.21

Jens Degn stævner præsten og ovenanførte (fol 34b) 4 mænd til vidners påhør. Degnen stævner en række vidner. Oulus Sørensen vidner om sammenstødet mellem degnen og præstens folk. Sidsel Nielsdatter og Karen Sørensdatter vidner. Bendt Pedersen vidner og hævder ikke at have set brændevinskedel ved besøg den pågældende dag.

1674.03.28

Landsåtterne stævnes for skyld til (fol 35b) fogeden og til husbonden. [intet videre]

1674.04.04

Niels Olesen lader stævne flere bønder (fol 36) som var på rejse med ham, da han mistede 1 sæk. De dømmes til at betale sækken.

1674.09.26

4 opnævnte synsmænd fremlægger (fol 36b) deres syn vedrørende olden p skoven.

Niels Rasmussen erkender at Rasmus Sørensens hustru er tilfalden arvepart efter Tørgen Iversen, husbygning på hans gårdsted. Niels Rasmussen lover at holde det nævnte hus i stand.

1674.10.10

Rasmus Nielsen Bendsen stævnes for (fol 37) gæld til Søren Larsen og Niels Pedersen – Anders Pedersens bror. En hest sættes i pant.

1674.10.24

Morten Jespersen stævnes af Jens Nielsen (fol 37b) Sønder for tiltale. Stævner også hans fæstebrev. [intet videre].

2 opnævnte mænd fremlægger deres syn vedrørende Kirstine Jensdatters mejning af sin ager. De vidner at marken var slået slet.

1674.11.14

Jens Degn lader Niels Rasmussen og Lars (fol 38) Rasmussen stævne for degnevedsel [se tidligere – se senere]

1674.11.21

Anders Fridrichsen forhører Peder Nielsen (fol 38b) om han har udført husbonds ærinde, at tilsige 4 mand til sørejse til Fyn. Hand og de 4 mænd vidner at tilsigelsen er sket. De 4 mænd vidner at forsinkelsen skyldtes vejret. Sagen opsættes.

1674.11.28

Menige mænd stævnes for at vidne (fol 39) om de har udgivet skatter for Kristine Jensdatter. Morten Jespersen stævnes [intet videre]

1674.12.05

Endelave Birketingsprotokol 1672-1675

Jens Degn tiltaler Niels Rasmussen og Lars Rasmussen for skyldig degnevedsel. [se tidligere – se senere]. Contract mellem degnen og bønderne fremlægges. Bøndernes betaling årligt til degnen. (fol 40) Jens Degn fremlægger Copi af provstestævning til provsteretten i Odder. Lars Rasmussen og Niels Rasmussen fremlægger provsteretsdom. Jens Degn udeblev på tingsigelsens 1. og 2. dag. Tingsvidnet af 24.1 1674 fremlægges. De to bønder kræver sig frikendt og Jens Degn

kendt skyldig i unødigt trætte. Jens Degn dømmes for unødigt trætte. Bønderne frikendes under henvisning til Provstens dom.

1674.12.12

Synsmænd opnævnes til at syne kirken. (fol 41).

1674.12.19

Rasmus Olesen skøder og afhænder til (fol 41b) søn Niels Rasmussen den gård han hidtil har beboet.

Endelave Birketingsprotokol 1675-1677

1675

(fol 41b) Stokkemænd og sandemænd beskikkes.

Lars Christoffersen af Skanderborg lader på Amtmand Christoffer Schedsteds vegne alle landsåtter på Endelave stævne for at overvære tingsvidne og lovmål som øvrigheden ønsker at erhverve og beskrive ved tinget:

Landsåtterne pålægges at udføre hampspinderi; 3 mark hamp af hver 1 otting jord. Alle bønderne indvilger – en for en – og accepterer den pålagte forpligtelse.

De anmoder om at tingsvidnet ikke bliver bogført, for at hampspinderiet ikke skal blive fast sædvane og fast pålæg udover deres nuværende husbonds tid.

1675.01.16

Jens Nielsen degn stævnes for tinget. (fol 43) Sognepræst Christian Jensen Bruun anmoder om skudsmål fra sognemændene. De tilstedeværende bønder giver ham det ønskede skudsmål.

1675.01.23

5 bønder, præstens stedsøn og Jens (fol 44) Pedersen student vidner for retten om optrin i kirken: Jens Degn's optræden under gudstjeneste. Jens Degn for tinget forsvarer sin opførsel.

1675.01.30

Søren Sørensen Stisen lover sin hustru (fol 45) moder fri bolig og underhold på sin gård. Ole Sørensen, Endelave infordrer gæld for Jens Rasmussen, Samsø hos 3 Endelave bønder. De 3 bønder nægter at vedgå gælden.

1675.02.06

Præsten Christian Bruun lader degnen Jens (fol 45b) Nielsen stævne. Stævner samtidig sognemændene til stillingtagen til degnens kritik af præstens embedsudøvelse. Sognemændene afviser degnens kritik. Degnens anmodning om vidne mod præsten i kirken. Degnens forsøg på underskriftindsamling mod præsten. Sognemændene høres om disse forhold.

1675.03.13

Jens Nielsen degn stævnes til tinget (fol 48) for tingsvidne og lovmål som præsten ønsker at føre mod ham. Sognemand Søren Pedersen vidner om degnens utilbørlige optræden i kirken. Degnen forsvarer sine handlinger.

1675.05.08

Just Hansen amtskriver for Skanderborg (fol 50b) amt forespørger på amtmand Sehesteds vegne bønderne Rasmus Jensen og Rasmus Espensen om de på noget tidspunkt har givet deres respektive

sønner 1 otting i fæste [led i sagen og Jens Degns krav på degnevedsel – tidl.]

Der opnævnes af Just Hansen med tinget 4 mænd til at syne degnehuset.

1675.05.22

For tinget lader Rasmus Michelsen (fol 51b) og Thomas Nielsen af Hoelbech, Skanderborg len på Amtmand Sehesteds vegne Niels Sørensen Hiort i Foeløff – tidligere Torrild – stævne til vidneførsel for tinger. Anklages for røverisk overfald sammen med 4 andre – på indbyggere, bl.a. præsten, på Endelave i Svenskekrigens tid.

1675.07.03

Christoffer Sehested lader ”menige landsåtter (fol 52) på Endelave stævne for landgilderestancer samt kræver dækning af transportudgifter for Lars Christoffersen i forbindelse med det rejste krav om hampspind – [se 6.1.1675].

1675.07.31

Menige landsåtter stævnes for at (fol 52b) påhøre skrivelse til dem fra amtmand Sehested. Henrich Jensen fremstår på Sehesteds vegne. Tiltale for restancer med havrelandgilde og smørpenge. Flesteparten af bønderne tilbyder at betale uden dom.

Krav om de i øen værende Standsvendes bortrejse fra øen, eller at ”være udi husbonds willie og minde”. Krav på godtgørelse for forsømmelighed med det pålagte hampspinde, bl.a. krav på dækning af transportomkostninger. Bønderne dømmes til betaling.

1675-08-07

Sag om agerstykker mellem Niels Sørensen (fol 53) og Niels Rasmussen.

Sognepræsten overdrager Lars Brorsen på (fol 53b) Dybvad i betaling af gæld 3 stude og bøndernes tiendekornydelse for 1 år. Specificeret angivelse af tiendeydelsens karakter og omfang.

1675.09.04

Henrich Jensen lader på øvrighedens (fol 54) vegne stævne Niels Rasmussen og Lars Rasmussen. Udeblevet fra stævning til superintendent Erik Grawe, Århus domkirke i sag vedrørende Jens Degns krav på degnevedsel [se tidligere]. Herunder konflikt mellem degnen og de 2 bønder vedrørende indkaldt møde tidligere for provsteretten i Odder. Provstens dom.

1676.01.08 Stokkemænd og sandemænd opnævnes. (fol 55b)

Lauge Nielsens familie – alle på Sjælland giver gennem Olle Pedersen skøde og afkald til Lauge

Endelave Birketingsprotokol 1675-1677

Nielsen for part i den gård hans fader og moder er fradødde. (fol 56)

Rasmus Rasmussen ve Kirken giver til Søren Pedersen skøde og afkald på vegne af Niels Christensen [Søren Pedersens stedfader] slægtninge for part i den gård som Niels Christensen fradøde og Enken – Søren Pedersens møder nu bebor. Slægtningene bor på Sjælland og i Jylland. (fol 56b)

Niels Andersen kræve på vegne af Thomas Madsen, Bjergager, bønder på Endelave for gæld. De dømmes til betaling.

1676.01.15
Skøde og afkald til Niels Rasmussen (fol 57) fra familien for part i den gård Niels Rasmussen har i fæste efter sin afdøde fader Rasmus Olesen. Fuldmagt til Søren Pedersen fra udenøs boende slægtninge.

1676.01.22
Flere bønder stævnet til tinge af Niels (fol 58) Rasmussen for gæld til ham. Sagen udsat 8 dage. [intet herom siden]

1676.02.19
Lars Christoffersen tingskriver Skanderborg (fol 58b) kræver på Sehesteds vegne Bønderne på Endelave for resterende landgilde, dels havre, dels smørlandgilde; samt rejseomkostninger for 3 rejser. Bønderne hævder at have betalt det anførte dels ti Anders Fridrichsen dels til Henrich Jensen. De fremlægger kvittering og frikendes for betaling. Dømmes til betaling af anførte Rejseomkostninger. (fol 59)

Lars Christoffersen fremlægger for tinget en specification over landsåtternes navne og pålægger enhver at betale sin part i rejseomkostningerne, hvilket de dømmes til af tinget.
Lars Christoffersen sagsøger nogle af de indstævnedede bønder for resterende landgilde med krav om fæstets fortabelse. De dømmes til fæstets fortabelse og betaling af landgilderestancen. [Alle bliver dog siddende siden efter, se dog Ole Pedersen 7.7.1677]. (fol 61)

Lars Christoffersen stævner endvidere bønderne for betaling for hamp de har modtaget, men ikke spundet, og for betaling af husbondens udgifter ved etablering af hamspinden andetsteds. I forbindelse hermed også krav om betaling af rejseomkostninger. Bøndernes forsvar: At de aldrig har lært at spinde. At de tidligere kun gav 4 skilling af hver gård i spindepenge. Lars Christoffersen hævder at husbonden hidindtil ingen arbejdspenge har fået af bønderne. De dømmes til betaling (fol 62).

Lars Christoffersen på Sehesteds vegne stævner Niels Rasmussen og Lars Rasmussen for sagsomkostninger ved provste- og bisperet i forbindelse med Jens Degns krav på degnevedsel [se tidligere]. Niels Rasmussens og Lars Rasmussens svar for tinget. Provstens dom. Biskopens dom. De to bønder dømmes til at betale sagsomkostningerne.

1676.02.26
Herredsfogden i Hads Herred samt (fol 64b) skriveren dersteds lægger for tinget på vegne af Skovridder Morten Madsen i Rye sag mod landsåtterne på Endelave på Overjægermester Hahns vegne for landgilderestancer og arbejdspenge restancer for årene 1667, 1668 og 1669. Desuden landgilde penge og småredsler. (fol 66). Der fremlægges kontrakt mellem bønderne og Joachim Hahn fra 1669. Sagen udsættes 3 uger.

1676.04.08
Morten Madsen møder på Joachim Hahns vegne for retten med restancekrav som tidligere anført [26.2.1676]. Søren Sørensen foged nægter at have modtaget fuldmagt til at eksekvere kontrakten. Gör endvidere krav på 15 års hævd for friholdelse af landgildeforpligtelse. Tingskriver Thomas Jensen nægter at have lovet at betale, hævder aldrig at have betalt arbejdspenge og mener at der er processuelle fejl.
Ole Pedersen hævder at landgilden må være betalt. Tilstedeværende bønder nægter at være noget skyldig. (fol 69).
Morten Madsen fremlægger Jordebog underskrevet - fra 1668 med specifikation af hver enkelt fæsters landgilde. Morten Madsen fremviser tingbog med dom af 3. april 1669 vedrørende arbejdspenge. 1 Rdl af hver fjerding. Indeholder Ole Pedersens gensvar på landsåtternes vegne og den sluttelige dom, som går bønderne imod.
Endvidere fremlægges tingbogsudskrift af 1669 med dom at betale forfaldne restancer fra 1667, 1668 og 1669. (fol 74) Ole Pedersen svarer på landsåtternes vegne. Benægter fordringens berettigelse og begrunder afvisningen. Morten Madsen fastholder kravet. Sagen henvises af dommeren til afgørelse ved landsretten (tinget).

1676.09.16
Ole Pedersen stævner Søren Pedersen og (fol 76b) hans søn Bent Sørensen for gældsfordring. Sagen opsættes.

1676.09.30
Amtsskriver Just Hansen kræver på (fol 77) husbondens vegne Ole Pedersen og Søren Pedersen sat fra deres fæste. De stævnes for retten. Alle

Endelave Birketingsprotokol 1675-1677

landsåtter indstævnes med krav om arbejdspengeestancer. Indsætterne fastholder deres afvisning af at betale arbejdspenge. Just Hansen hævder at landsåtterne tidligere har givet Niels Banner arbejdspenge. Sagen opsat i 3 uger.

1676.10.14

Synsmænd opnævnes til at syne kirken. Bønderne på Endelave stævner amtsskriver (fol 78b) Just Hansen for retten. Tilbydes at betale landgilde in natura, da de formedelst de kongl. Krigsskatter ikke kan præstere de krævede rede penge.

1676.10.21

Just Hansen kræver dom i sagen. (fol 79) Landsåtterne nægter fortsat at betale arbejdspenge. Afvisningen nu begrundet med gjorte rejser for husbonden. Der afsiges dom: at bønderne må dokumentere rejserne eller betale. Just Hansen tilsiger landsåtterne for tinget for forfalden smørlandgilde og småbøder for det forgangne år. Kræves i rede penge efter renteritaxten. Bønderne erklærer sig ude af stand til at betale p.g.a krigsskatter og tilbyder ydelserne in natura. Sagen opsættes 8 dage. (fol 80b). Synsmændene aflægger synsberetning vedrørende Endelave kirke. [konf 16.10.1676]

1676.11.04

Alle landsåtter stævnes til tinget for (fol 83) dom at høre vedrørende arbejdspenge [Dommens indhold fremgår ikke]. Fuldmægtig amtsskriver Just Hansen stævnes for tinge for at påhøre bøndernes klage over den pålagte oldengæld og tangsaltydelse og for konvertering af ydelsen til rede penge.

1677.01.13

Stokkemænd og sandemænd opnævnes. (fol 84)

1677.03.17

Landsåtterne stævnes til tinge for at (fol 84b) påhøre tiltale fra Christoffer Sehested. Stævningsmænd vidner at de på fogdens ordre tilsagde øens unge

mandskab at møde på Nislefgård til session. Tilsigelsen 14.2. Søren Sørensen fogeds rejse til Nislefgård. Indstævningen efter hans hjemkomst af landsåtterne til at møde i hans hus. De udebliver. 4 bønder vidner at de på bøndernes begæring rejste til Nislefgård sammen med Søren Sørensen foged og fremviste Copi af skrivelse fra Kongen om fritagelse for soldatertjeneste.

1677.03.24

Niels Nielsen Winter stævnes for (fol 85) gæld til Niels Rasmussen. Sagen opsat 1 måned. Stævning af 4 bønder for gæld til Jacob Clausen degn. Sagen opsat 1 måned.

1677.05.05

Stævning af Niels Pedersen, Rasmus (fol 85b) Rasmussen, Jep Steffensen og Peder Jensen for skyldig småvedsel og ugedagstjeneste til sognepræsten, sagen udsat 14 dage.

1677.06.30

Just Hansen stævner samtlige landsåtter (fol 86) for husbonds fordring på dem i henhold til tidligere 3 domme [se 19.2.1676] for hamp og bindeløn samt rejseomkostninger. Hver enkelt skyld anføres. Stævnes samtidig til betaling af arbejdspenge. Landsåtterne ønsker at være ”i øvrighedens minde”. 2. sag udsatte i 14 dage. 1. sag: landsåtterne dømmede til at betale.

1677.07.07

Ole Pedersen stævnes af Christoffer (fol 87b) Sehested til at vidne, syn på hans gård og avl. Synsmænd opnævnes til at syne hans gård og avl.

1677.07.14

Michel Thrige på Christoffer Sehesteds (fol 88) vegne. Stævner landsåtterne for betaling af arbejdspenge i henhold til tidligere dom. Sagen udsættes.

1677.07.21

Ole Pedersen stævnes til syn at påhøre [se 7.7.1677]

Endelave Birketingsprotokol 1695-1719

- 1695
(fol 1) Ingen sager.
Stokkemænd og sandemænd
- 1696.04.25
Jens Nielsen Øster tilskøder på tingskriver Thomas Jensens vegne dennes går til hans søn Søren Thomasen
- 1696.05.02
(fol 2) Søren Jensen Stævner Rasmus Nielsen for betaling af 1 ko. Sagen udsættes. [Intet videre]
- 1696.06.20
Sag om tvist om en ager mellem Bendt Pedersen og Anders Pedersen.
Strid mellem de bønder som ingen Hovedagre har og de bønder som har hovedagre. (fol3) De første hævder at
Forurettes af de sidste.
- 1696.07.04
Forlig i sagen om hovedagre.
- 1697.01.19
Stokkemænd og sandemænd.
Bendt Sørensen og Jens Lassen på hustrues vegne og Søren Thomasen på hustrus vegne tilskøder Niels Sørensen den går som afdøde Søren Pedersen og Kirsten Bendtsdatter beboede forud.
- 1697-02-13
Lars Pedersen Bloch stævnet (fol 4) for ærerørige udtalelser vedrørende Karen Nielsdatter.
Udtalelserne frafaldes. Bøde til fattigblokken.
Søren Thomsen stævner flere bønder vedrørende den Kålgårdsjord som ligger ved hans ladehus.
- 1697.02.20
Søren Thomsens stævning fortsat. Søren Nielsen Gylling vidner at omhandlede Kålgårdsjord så længe han kan mindes har hørt til Søren Thomsens gård.
Peder Nielsen Andersen vidner det samme.
Yderligere 10 bønder vidner det samme. De på tinget værende vidner (fol 5) det samme.
Søren Jensen Kusk hævder at have krav på et stykke af kålgårdsjorden. Søren Thomsen ønsker sagen forelagt husbonden.
- 1697.02.27
Samme sag. Søren Jensen Kusk fører 3 kvinder som vidne på, at hans formænd har haft den omtalte kålgårdsjord som vederlag for en ved deres gård nedlagt have.
Søren Thomsens gensvar og ønske om at sagen forelægges husbonden.
- 1698.01.08
(fol 6) Stokkemænd og sandemænd.
Rasmus Pedersen og Niels Rasmussen ved Stranden vidner om, hvor mange nyligt afhuggede elletræer der nylig så i Bent Sørensen Ørby's huse.
Bendt Sørensen Ørby stævnes med hustru, tidligere hustrus søster + fader og Jens og Lars Pedersen Bloch stævnes for ulovlig hugst i skoven. Jens Sørensen Kusk vidner om sine øjenvidneoplevelser vedrørende omtalte træhugst. Rasmus Pedersen og Niels Rasmussen ved Stranden vidner om deres synsforretning i Bendt Sørensen Ørby's huse. Bendt Sørensen Ørby tilstår træhugsten og den ulovlighed. Udlægger de øvrige stævnede som meddelagtige. De 3 kvinder erkender; men Jens og Lars Pedersen Bloch nægter. [Intet videre]
- (fol 7) Sag om ordveksling af ærerørig art mellem Søren Thomsen og Jens Michelsen. Vedrører strid om Jens Michelsens anvendelse af en del af Søren Thomsens toft til ærteavl. Vidneafhøring. Søren Thomsens forklaring. Jens Michelsens forklaring.
- 1698.07.16
(fol 8) Parterne forliges ved husbondens initiativ.
- 1699.01.07
Stokkemænd og sandemænd.
- 1699.10.14
Indført i tingbogen Frederik den IV's skrivelse vedrørende bekræftelse af (fol 9) bestallings- og benådningsbreve fra Chr. V's regeringstid.
- 1700.01.13
Stokkemænd og sandemænd.
Morten Jespersen tinglyser sin gæld skyldig til Søren Jensen Øster og til Niels Sørensen Stisen.
Iver Michelsen tinglyser gæld skyldig til Niels Sørensen.
Søren Pedersen tinglyser gæld skyldig til Jens Pedersen.
Thomas Pedersen tinglyser gæld skyldig til Søren Rasmussen.
Søren Olesen tinglyser gæld skyldig til Niels Pedersen.
Søren Rasmussen Skipper tinglyser gæld skyldig til Niels Pedersen.
(fol 10) Anders Rasmussen tinglyser gæld skyldig til Niels Pedersen.
Peder Nielsen Thomsen tinglyser gæld skyldig til Niels Pedersen.
- 1700.01.20
Rasmus Hansen tinglyser gæld skyldig til Niels Pedersen.

Endelave Birketingsprotokol 1695-1719

Morten Jespersen tinglyser gæld skyldig til Ole Pedersen.

1700.01.27

Søren Pedersen giver til Rasmus Nielsen skøde og afkald på ½ gårdsted.

1700.04.17

Anders Rasmussen Sønder tinglyser gæld skyldig til Lars Sørensen.
Niels Rasmussen ved Stranden tinglyser gæld skyldig til Lars Sørensen.
Iver Michelsen tinglyser gæld skyldig til Lars Sørensen.
Poul Jensen tinglyser gæld skyldig til Lars Sørensen.
Niels Rasmussen Sønder tinglyser gæld skyldig til Lars Sørensen.

1700.06.26

Strid mellem Søren Sørensen Stisen og Jens Nielsen Øster vedrørende bredden af deres agre i Blaslycke. Syndforretning. Tingsvidne.

170.??.

Jacob Clausen Degn anmoder om og modtager skudsmål (fol 11) fra indbyggerne.

1700.11.06

Jens Michelsen stævnes for ulovlig pløjning på andre ager. Vidner erklærer at pågældende jord (fol 12) aldrig har hørt til Jens Michelsens gård. [Ingen dom i sagen].

1700.11.20

Søren Jensen stævner Morten Jespersen for gæld. Modtager et øg som sikkerhed.

1701.06.08

Stokkemænd og sandemænd.

1701.07.27

Rasmus Pedersen stævnes for ulovlig engslæt. Sagen henvises til husbonds ”gode hag” (fol 13). Rasmus Pedersens gensvar; begærer genpart.

1701.10.22

Søren Jensen og Morten Jespersen aftaler ordning vedrørende Morten Jespersens gæld og pant. [se 20.11.1700].

1702.01.07

Stokkemænd og sandemænd
Peter Nielsen Thomsen, Søren Rasmussen Skipper, Søren Olesen Jespersen og Søren Rasmussen Vinter betalt gæld til Niels Pedersen [se 13.1.1700].

1702.02.04

Jens Thomsen stævner Jens Nielsen Øster for gæld skyldig til hans Sl. Fader. [ingen dom. Jens Nielsen ikke mødt (?). Intet senere]

1702.02.18

Poul Rasmussen betaler for Lars Sørensen og Niels Rasmussen Sønder gældt til Niels Sørensen. [se 17.4.1700].

Niels Sørensen modtager betaling af gæld af Iver Michelsen som denne var broderen Lars Sørensen skyldig. [se 17.4.1700].

1702.02.25

Peder Rasmussen på egne, Niels Rasmussen ve Stranden på Rasmus Pedersens og Ole Rasmussens (fol 14) vegne og Peder Rasmussen på hustru Birgitte Rasmusdatters vegne tilskøder Søren Rasmussen den fædrene og mødrene gård. Undtaget de huse og værelser som de 2 brødre har undtaget i kontrakten.

1702.10.07

Jørgen Pedersen stævner Søren Jensen Kusk på grund af klage fra Niels Nielsen og hustru Maren Pedersdatter har indgivet til husbonden vedrørende påstand om overfald og legemsbeskadigelse. Syn af skader på Stensballegård forelægges. Søren Jensen Kusk stævner ovennævnte ægtepar at fremlægge bevis for anklagen. Begge parter redegørelse. Søren Jensen Kusk nægter. Anfører at nævnte ægtepar lever i ”uskikkeligt levned”; at ægtemanden selv kunne have påført hustruen skaden. [ingen dom].

1702.12.09

Søren Jensen stævner Søren Sørensen for skyldig gæld. Søren (fol 15) Sørensen hævder at have betalt ham. [Intet videre].

1703.01.16

Stokkemænd og sandemænd.

1703.03.03

Rasmus Rasmussen Hyrde lover aldrig mere at ”tage noget af skoven” og aldrig mere give sin svoger Morten Nielsen anledning til at klage på ham. Ellers at forvises af landet.

1703.03.10

Niels Sørensen Stisen vedgår at have modtaget af Iver Michelsen skyldig gæld. [se 13.1.1700].
Anders Rasmussen Sønder erkender gæld skyldig til Jens Sørensen Kusk. Ligeledes gæld skyldig til Rasmus Jensen Kusk. Ligeledes til Søren Jensen Vester. Ligeledes til Niels Nielsen Olesen, Ligeledes til Jens Pedersen Bloch, Ligeledes til Søren Jensen Kusk.

Endelave Birketingsprotokol 1695-1719

Kontrakt mellem Søren Jensen Vester og Rasmus Nielsen Olufsen vedrørende Søren Jensen Vesters betaling af arvepart til sin stiftsøn Søren Olufsen, som Rasmus Nielsen Olufsen er værge for.

1703.03.17

Søren Pedersen foged vedgår gæld til Niels Pedersen. Søren Jensen Vester lader Morten Jespersen stævne for skyldig gæld til Søren Jensen Vesters formand Sl. Oluf Sørensen Dal. Morten Jespersen nægter at vedkende sig gælden.

Morten Jespersen vedgår gæld til Rasmus Jensen Kusk.

Søren Sørensen Skipper vedgår gæld til Rasmus Jensen Kusk.

Niels Olufsen vedgår gæld til Jens Sørensen Kusk.

Søren Pedersen foged vedgår gæld til Søren Sørensen Kusk og hans søn Rasmus Jensen Kusk.

Morten Jespersen vedgår gæld til Søren Iversen.

Søren Sørensen Skipper vedgår gæld til Søren Iversen.

(fol 16) Niels Olufsen vedgår gæld til Rasmus Poulsen.

Poul Jensen vedgår gæld til Niels Sørensen Stisen og til Rasmus Rasmussen Poulsen.

1704.01.12

Stokkemænd og sandemænd.

Niels Olufsen vedgår gæld til Thomas Jensen og til Søren Jensen Vester.

Niels Sørensen Vester bekræfter modtagelse af betaling af gæld fra Poul Jensen, skyldig til broder Lars Sørensen. [se 12.4.1700].

1704.01.19

Ander Rasmussen Sønder vedgår gæld til Oluf Jensen.

1704.01.26

Thomas Pedersen giver Søren Rasmussen en ko i pant for skyldig gæld.

1704.02.23

Jens Sørensen Kusk lader på husbondens vegne Søren Hansen stævne for ulovlig afførsel fra skoven. Sagen overlades til afgørelse ved husbonden.

1704.03.01

Søren Olufsen og Rasmus Rasmussen Øster lader Maren Iversdatter afhøre om påstand om tyveri ført mod dem. Maren Iversdatter frafalder.

1704.05.24

Jørgen Pedersen lader på husbonds (fol 17) vegne stævne nogle bønder for restancer med landgilde og andet. Bønderne begærer sagens opsættelse. Opsat i 4 uger for at bønderne kan tilvejebringe pengene.

1704.08.09

Jørgen Pedersen stævner på husbondens vegne Morten Jespersen for restancer for landgilde. Morten Jespersen erklærer sig ude af stand til at betale, tilbyder betaling i naturalier; Jørgen Pedersen afslår på husbonds vegne og truer Morten Jespersen med Nam og fæstets fortabelse. Han dømmes til at betale eller fæstets fortabelse.

1704.08.30

Morten Jespersen stævner Rasmus Poulsen + søn Rasmus Rasmussen for overfald på sig og sine hustru. Synsmænd aflægger beretning om legemeskadedigelsen. Rasmus Poulsens redegørelse. Sagens kerne: strid om anpart i ærtemarken. (fol 18) Rasmus Jensen og Peder Nielsen Skytte vidner.

1704.12.20

Søren Jensen Vester stævner Morten Jespersen for gæld. Sagen opsat 14 dage.

1705.01.10

Stokkemænd og sandmænd.

Jens Thomsen anmoder, som formynder for Sl. Søren Thomsens børn om skiftebrevets indførelse i tingbogen, eftersom arven bliver stående i eftermanden Søren Iversens gård.

1705.01.17

Twist mellem Jens Michelsen og Lars Sørensen Skrædder om ager og engstykke. Forlig på grundlag af agerbytte.

1705.01.24

Forlig mellem Niels Olufsen og Niels Pedersen Andersen om gæld som førstnævnte skylder sidstnævnte.

Forening mellem Anders Pedersen og søn Peder Andersen om arv og tilskødning af faderens gård til broderen Rasmus Andersen.

1705.02.14

Oluf Jensen Stævner Morten Jespersen for gæld [se 17.3.1700]. Morten Jespersen har samtidig (fol 19) stævnet Oluf Jensen for løn han kræver som tilgodehavende fra Oluf Jensens formand. Oluf Jensens hustru afhøres; nøgter lønkravets berettigelse. Morten Jespersen dømmes til at betale sin gæld.

1705.02.21

Jørgen Pedersen stævner de bønder som har hunde som ikke er bundne ell. "lemmede", til irrettesættelse for overhørelse af flere tidligere påbud. Tingsvidne.

1705.12.19

Endelave Birketingsprotokol 1695-1719

Søren Jensen Vester stævner Anders Rasmussen Sønder for gæld.

1706.01.09

Stokkemænd [ingen sandemænd]

1706.01.23

Rasmus Jensen Kusk lader stævne Morten Jespersen og Søren Skipper for gæld. (fol 20) De møder ikke. Stævnet af tinget til i dag 8 dage.

1706.01.30

Niels Sørensen Stisen stævner Morten Jespersen for skyldig gæld. [se 13.1.1700]. Sagen opsat 14 dage. Morten Jespersen stævner Søren Stisen ”for regnskab at gøre”.

1706.03.06

Jørgen Pedersen stævner de bønder som ”havde træskovarer” og gør træsko imod forbud ”skoven til ruin og skade”. Tidligere forbud med trusel fra husbond om fæstefortabelse. Tingsvidne.

1706.11.30

Kontrakt mellem Søren Iversen og de øvrige bønder om gennemkørsel gennem hans kålgårdshave til Vestermarken, når den er i fæled; mod årligt vederlag.

Jens Nielsen Øster stævner Niels Sørensen Stisen for pløjning ind (fol 21) i Jens Niensens Østers ager i Langager. Vidner og synsmænd aflægger forklaring. Tingsvidne.

1707.01.15

Stokkemænd [ingen sandemænd]

Søren Jensen Vester bekræfter at have modtaget en del af gælden Anders Rasmussen Sønder var ham skyldig. [se 19.12.1705].

Rasmus Nielsen bekræfter Søren Jensens udbetaling af arv til Rasmus Niensens myndling Søren Olufsen Dal. Rasmus Nielsen overgivet betalingen til sin broder Niels Nielsen som lover at holde Rasmus Nielsen skadesløs og give Søren Jensen afkald. Tvisten om agerskel mellem Jens Nielsen Øster og Niels Sørensen Stisen bilagt. [se 30.1.1706] Sagen har været forelagt husbonden, som anmodes om at frafalde bødekrav.

1707.01.22

Bilæggelse af tvistighed mellem Jørgen Pedersen og Niels Sørensen Stisen. Vistnok vedrørende trusler fra Niels Sørensen Stisen.

1707.02.05

Oluf Sørensen bekræfter modtageles af afbetaling på gæld fra Anders Rasmussen Sønder. [se 17.4.1700]

Søren Rasmussen Sønder stævner Lars Pedersen Bloch for gæld. Betales på tinget. Sagen ophævet.

1707.07.04

Førlig mellem Søren Iversen, Niels Sørensen Stisen og ? Sørensen Skipper, Niels Pedersen i tvist om tørveskær på Windawen.

1707.07.30

Peder Iversen stævner Thomas Pedersen, Anders Rasmussen, Morten Jespersen, Peder Andersen, Niels Olufsen og Jens Lassen for skade forvoldt på hans ager, som ligger ned langs med de nævntes gård. 4 synsmænd aflægger beretning om skaden. De indstævnedede nægter at have taget ærter eller riis på nævnte ager.

Rasmus Rasmussen Øster stævner Oluf Rasmussen for skade han med sine heste har påført hans ager i Kongsbofald. 2 synsmænd aflægger deres beretning. Oluf Rasmussen erkender og ”løber fra retten”. Dømmes til at betale skaden eller lide Nam.

1707.09.03

Jørgen Pedersen stævner Poul Jensen Vester og Morten Jespersen for restance med landgilde (fol 22) til husbond og skatter til kongen. Dømmes begge til deres fæstes fortabelse.

1707.11.19

Niels Olufsen stævner Peder Andersen Sønder for ulovlig indbrud i hans bryggers. Peder Andersen erkender, modtager dom om bod og lover at sætte kværn hos sig selv til foråret.

1708.01.07

Stokkemænd og Sandemænd.

Rasmus Poulsen erkender betaling af Niels Olufsen ham skyldig gæld [se 17.3.1703]

1708.01.14

Lars Pedersen Bloch betaler Søren Rasmussen Sønder rest af gæld. [se 5.2.1707].

1708.01.21

Ole Jensen bekræfter modtagelse fra Anders Rasmussen Sønder af betaling for gæld. [se 19.1.1704]

1708.01.28

(fol 23) Peder Andersen stævner Niels Olesen for gæld. Vidner stævnes. Søren Sørensen Skipper bekræfter gæld til Frands Rasmussen.

1708.02.13

Endelave Birketingsprotokol 1695-1719

Oluf Rasmusen stævner Peder Andersen for skyldig løn. Stævner samtidig Jens Sørensen Kusk, Peder Pedersen og Søren Rasmussen som vidner.

1708.02.18

Jørgen Pedersen stævner Peder Rasmussen Sønder for ærerørige udtalelser om retten. Peder Rasmussen ikke mødt. Indkaldes igen på rettens vegne. Nægter at møde. De otte stokkemænd vidner da om Peder Rasmussens udtalelser. [se 13.2] – sagens ophav]. Niels Olufsen bekræfter gæld skyldig til Frands Rasmussen.

1708.03.10

Søren Iversen bekræfter modtagelse af betaling fra Morten Jespersen for skyldig gæld. Oluf Pedersen stævner Morten (fol 24) Jespersen for gæld. Modtager 1 ”folle” i pant

1708.02.04

-

1708.07.02

Søren Jensen Kusk og Søren Jensen Vester stævner bønderne for at have ”gjort mange veje på og forødt” græsset på de saggivendes del ved Søllen. 8 synsmænd aflægger beretning. Dom for betaling af det ødelagte æskes, Tingsvidne.

1708.08.02

Søren Jensen Kusk stævner bønderne ”så mange som bor ret om byen indtil Søren Sørensen Skipper”, samt flere bønder på den anden side for dom at lide. De lover at betale ham 2 slettedaler hver ”for den skade og omkostning han derpå har anvendt”. [formentlig afslutning på 2.7.1708].

1709.01.12

Stokkemænd [Ingen sandemænd herefter]

1709.02.16

(fol 25)

Morten Jespersen vedgår gæld til Oluf Pedersen som godtager at overføre fordringer på Poul Jensen som er Morten Jespersen tilsvarende gæld skyldig. Poul Jensens hustru vedgår at de udover dette er Oluf Pedersen yderligere gæld skyldig. En hest søttes som pant.

Morten Jespersen vedgår gæld til Rasmus Jensen Kusk, som denne også godtager et ville tage hos Poul Jensen, som er Morten Jespersen gæld skyldig. Poul Jensen sætter 1 ko som pant.

1709.08.03

Søren Jensen Kusk lader på præstens vegne indføre i tingbogen en kontrakt mellem præsten og 4 af øens bønder, på vegne af husbonden og alle landboere,

meldende at præsten afgiver stykke på Owret og modtager til gengæld græsningsret til område mellem Seens Hol og Stranden.

Kontrakt om vederlag til de bønder hvis jord på Aasen inddrages i fælled. Hvert enkelts vederlag anføres. Indføres af Hans (fol 26) Rasmussen på husbondens vegne.

1709.11.30 Peder Pedersen stævner Poul Jensen for gæld. Modtager en hest som pant og påtager sig betaling af Poul Jensens gæld til Rasmus Jensen Kusk og til Peder Thomsen.

1710.01.10

Stokkemænd.

Rasmus Poulsen bekræfter Poul Jensens betaling af gæld [se 17.3.1703].

Niels Stisen bekræfter Poul Jensens betaling af gæld [se 17.3.1703].

Peder Nielsen ved Stranden erkender gæld skyldig til Søren Sørensen.

1710.06.07

Hans Jensen stævner Jens Michelsen for at have pløjet fra hans ager i Øster Hawen. Forlig Jens Michelsen udreder bod og erstatning.

1710.09.13

(fol 27) Hans Rasmussen stævner Poul Rasmussen for tyvekoster fundet i hans hus, som hørte Hans Rasmussen til. Poul Rasmussen hævder at have købt kosterne af Lars Pedersen Bloch. Lars Bloch vedkender.

1710.10.04

Hans Rasmussen stævner Lars Pedersen Bloch for ovenstående [13.9]. Lars Pedersen Bloch nægter tyveri – hævder tilfældigt fund. Han dømmes til betaling af omkostninger og 1 mark i bøde.

1711.01.17

Stokkemænd.

Hans Jensen leverer arvepart til sin myndling Iver Sørensen – på vegne af oprindelig formynder Sl. Peder Iversen.

1711.09.05

Hans Rasmussen lader indføre husbondes skrivelse om skaden på græsningen af det store hestehold. Fastsætter øvregrænse på 4 heste pr fjerding jord. I alt maksimalt 336 heste på øen. Resten skal sælges eller nedslås. For hver

Overskydende hest pr bonde 1 Rdl i bod. Føl tælles ikke med før 3. års alder. (fol 28) Der fastsættes endvidere bøde for ulovligt hundehold og taxter for bod for ihjelbidte får og lam. I gentagelsesfald træhest eller ”på knappen at straffes”.

Endelave Birketingsprotokol 1695-1719

- 1712.01.09
Stokkemænd
Oluf Pedersen og Rasmus Jensen Kusk bekræfter
Poul Jensens betaling af gæld. [se 16.2.1709]
- 1712.08.13
Hans Rasmussen indstævner en del af landboerne
for restancer med landgilde og lånekorn. Tingsvidne.
- 1712.12.10
Henrich Nielsen stævner Lars Pedersen Bloch for
gæld.

(fol 29 mangler)
- 1713.05.13
(fol 30) Forlig mellem Niels Pedersen og Jens
Michelsen i tvist om ærerørig ord dem imellem ved
sognestævne.
- 1713.07.08
Peder Pedersen og Peder Andersen giver på
hustruers vegne skøde og afkald til Jens Michelsen
for arvepart efter hustruernes moder Anne larsdatter.
- 1713.09.09
Peder Rasmussen indstævner en del af landboerne
for misligholdelse af kontrakten vedrørende deres
adgang til kørsel gennem hans kålgårdshave. (fol 31)
Nægter dem fremtidig kørsel der igennem.
Landboerne lover at opfylde kontraktens ord. Vidner
formelder at nægtelse af gennemkørsel ikke er sket i
mands minde. Tingsvidne.
- 1714.01.13
Stokkemænd
Lars Pedersen Bloch får af Jens Nielsen Sønder
købebrev på hans hus og bygninger, en del med det
samme en del efter hans død. Dette som udlæg for
gæld til Thomas Sørensen, Samsø som Lars Pedersen
herefter påtager sig.
Oluf Sørensen erkender Anders Rasmussens betaling
af gæld [se 17.4.1700]
Poul Rasmussen erkender gæld til Morten Nielsen og
Rasmus Rasmussens hustru for arvepart.
- 1714.05.12
(fol 32) Thomas Jensen modtager skøde og afkald fra
brødrene Oluf Jensen og Søren Jensen og svogeren
Niels Sørensen Skipper for arvepart i faderen Jens
Nielsens gård. Ligeledes skøde og afkald fra
broderen Niels Jensen.
- 1714.10.27
Hans Rasmussen stævner på husbondens vegne en
del af landboerne til dom dor restancer med
landgilde og lånekorn. Dømmes til at betale inden 15
dage eller have deres fæste forbrudt.
- 1715.01.12
Stokkemænd
- 1715.01.19
(fol 33) Oluf Pedersen stævner Lars Pedersen Bloch
for gæld. Han nægter sig gæld skyldig.
- 1715.05.11
Skipper Søren og Søren Sørensen lader indføre i
tingbogen et bytte af agre.
- 1715.06.08
Hans Rasmussen stævner en del af landboerne for
restancer med landgilde og skat til husbonden. De
dømmes til betaling inden 15 dage, eller have deres
fæste forbrudt.
Søren Jensen Kusk stævner på sin svoger Anders
Nielsens vegne en del af landboerne for forvoldt
skade på svogerens hovedager. 2 synsmænd aflægger
beretning om forvoldte skade. Forlig om
skadeserstatning.
- 1715.07.20
På husbondens befaling stævner 8 mænd de bønder
som har hovedagre i markerne p.g.a. reenbrødrenes
klage over deres forpløjning af tilstødende
agerrender. (fol 34) De otte mænd bestemmer
hovedagrene at gøres 3 alen bredere end de øvrige
agre i skiftet.
- 1715.08.03
Forlig mellem Lars Pedersen Bloch og Rasmus
Nielsen vedrørende høslæt.
- 1715.12.21
De 8 stokkemænd bevidner et skøde mellem Lars
Pedersen Bloch og Jens Nielsen Sønder. Den første
tilskøder sidstnævnte en part af de bygninger han
tidligere har købt af ham, for ham selv og efter hans
død for datteren Anne Jensdatter sin livstid. [se
13.1.1714]. Forskellige detailaftaler.
- 1716.01.11
Stokkemænd.
- 1716.02.22
Lars Pedersen Bloch skøder (fol 35) og afhænder til
Kirsten Nielsdatter på huse hun har købt af ham.
- 1716.04.18
Peder Nielsen stævner Rasmus Andersens datter
Anne Rasmusdatter for ærerørig ord om hans
datter. Han fremlægger skudsmål fra Christen
Sørensen i Horsens, som har haft datteren som

Endelave Birketingsprotokol 1695-1719

tjenestepige. Anne Rasmusdatter nægter at have fremsat de påståede beskyldninger.

1716.07.18

Hans Rasmussen stævner en del af landboerne for restancer med landgilde og lånekorn. De dømmes til betaling (fol 36) inden 15 dage og at have deres fæste forbrudt.

1716.09.06

Anders Nielsen stævner en del af landboerne for skade de har forvoldt på hans rugmark på Aasen. 2 synsmænd aflægger beretning og taxerer skaden.

1717.01.09

Stokkemænd

1717.02.06

Hans Rasmussen stævner 3 bønder hvis løse hunde skal have skambidt et får for Lars Sørensen Skrædder. Vidner stævnet. Aflægger forklaring. Bønderne tilbyder Lars Sørensen 1 slettedaler for hans får. Forlig herom.

1717.07.10

Hans Rasmussen foged stævner en del af landboerne for restancer med landgilde (fol 37) og lånekorn. Restancerne vedgås. Tingsvidne.
Hans Rasmussen stævner 16 mænd som af tinget var udtaget til at gøre skel mellem ”dyr Enge i gadstenge og præstens del. Usikkert skøn. Enighed om fastlæggelse af skel. Skelsten.

1717.07.17

Søren Jensen Kusk stævner synsmænd til aflæggelse af synsskøn vedrørende hans tørveskær under hans påstand om frastjålne tørv. Synsmændene bekræfter påstanden om frastjålne tørv. Søren Jensen Kusk indstævner Jens Michelsens karl Rasmus Rasmussen. Hans Rasmussen aflægger vidneberetning. Tingsvidne begæres. Rasmus Rasmussen tilbyder at nægte med ed. Det forbyde ham med henvisning til loven.

1717.08.21

(fol 38) Flere gårdmænd møder på egne og de andre landboeres vegne for på grund af misvækst at rette anmodning til kongen om lettelse for skattebyrder. Synsmænd opnævnt til at syne misvæksten.

1717.08.??

Hans Rasmussen stævner Peder Sørensen, Rasmus Rasmussen og Rasmus Sørensen, elle tjenestekarle, for ulovlig skovhugst. Tingsvidne begæres. Otte udtagne synsmænd aflægger deres beretning om misvæksten på landet.

1717.09.11

(fol 39) Søren Jensen Kusk stævner på Jens Michelsens vegne Rasmus Andersens søn Rasmus Rasmussen for påsatnd denne har fremsat om Jens Michelsens tyveri af et Led. Rasmus Rasmussen afhøres, fastholder. Retten skønner påstanden ikke bevist. Jens Michelsen tilbyder benægtelsesed, men overtales til at unklade det af landboerne som havder ham fri for mistanke. Tingsvidne.

1718.01.22

Stokkemænd

1718.02.05

Oluf Sørensen stævner Peder Thomsen + datter Anne Pedersdatter for ærerørige udtalelser om hans søstersøn Jens Pedersen Rus. Stævnet Sidsel Sørensdatter, Kirsten Nielsdatter og Mette Nielsdatter bevidner udtalelserne som indeholder påstand om tyveri. (fol 40) Peder Thomsen + datter henviser til ”løs snak mellem folk” og giver Jens Pedersen Rus godt skudsmål. Sagen forligt.

1718.05.28

Hans Rasmussen stævner samtlige landboere for restance med landgilde og lånekorn. Restancerne erkendes. Landboerne hævder sig betalingsudygtige. Tilbyder betaling i naturalier. Det afslås. Tingsvidne.

1718. 08.06

Jens Nielsen lader på Anne Nielsdatters vegne en kriftlig stævning opløse: Sætfoged Hans Rasmussen har modtaget klage fra Præstens pige Anne Nielsdatter over ærerørige beskyldninger fremsat om hende af Søren Sørensen foged. Anmoder derfor om lovligt tingsvidne og anmoder Jens Nielsen Øster om at møde for retten på hendes vegne. Søren Sørensen foged stævnes. Som vidner stævnes Lars Pedersen Bloch og Rasmus Andersen, Søren Rasmussen og Anne (fol 41) Mortensdatter samt præstens karl Niels Mortensen. Lars Pedersen Bloch og Rasmus Andersen vidner om samtale mellem Søren Sørensen foged og Anne Mortensdatter vedrørende Anne Nielsdatter. Lars Pedersen Bloch og Søren Rasmussen vidner om præstens udspørgen af Søren Sørensen foged og dennes svar. Søren Sørensen foged forhøres om sine svar til præstens kone og senere til præsten selv. Han nægter at være tilskyndet af andre til at bekræfte legemlig omgængelse med Anne Nielsdatter. Niels Mortensen vidner at hans søster pålagde ham at anmode Søren Sørensen foged om at møde hende først. Jens Pedersen svarer for Anne Mortensdatter: hun nægte at have overtalt Søren Sørensen til at tale usandt. Jens Nielsen Øster kræver dom.

1718.08.20

Endelave Birketingsprotokol 1695-1719

Søren Sørensen foged giver Søren Jensen Kusk fuldmagt til at føre sin sag. Han gennemgår sagen som forsvarsindlæg. (fol 42) Præsten anfægter Søren Sørensens fogeds motiver og hævder Anne Mortensdatter rolle som udøver af pres mod ham. Jens Nielsen Øster fremlægger skriftlig udtalelse fra præsten, udfærdiget til Anne Nielsdatter. Heri anklages Søren Sørensen foged væsentligst for at have betroet sig til Anne Mortensdatter og ikke til præsten. Søren Jensen Kusk fremstiller præstens karl Niels Mortensen som vidne. Han vidner om Anne Nielsdatters natlige besøg hos Søren Sørensen foged. Jens Nielsen Øster anfægter vidnesbyrdet for retten på grund af Niels Mortensens slægtskab med Anne Mortensdatter. [Her slutter sagen. Iflg kirkebog må Søren Sørensen foged kort efter stå offentligt skrifte for overtrædelse af det 2det bud !!]

1718.12.24

Hans Rasmusen stævner på herskabets vegne samtlige landboere for restance med skatter og landgilde. (fol 43) Specificeret restanceliste. Restancerne vedgås. Landboerne erklærer sig

betalingsudygtige. Dømmes til at betale inden 15 dage og at have deres fæste forbrudt.

1719.01.07

Stokkemænd.

Samtlige landboere mødt for retten med anmodning om oplæsning af Contract som 15.11.1701 er indgået mellem dem og husbonden. Den oplæses.

Landboerne beklager sig over at være belastet med arbejde og spind – imod contracten; tidligere afløsning herfor. Endvidere beklager de sig over tienderne og anmoder herskabet om at befri dem for disse byrder p.g.a. krigen og misvæksten. Hvis ikke vil de henvende sig til ”høye øvrighed”.

1719.01.15

Niels Nielsen stævner for Zacarias degn Inderster og husmænd for restancer med degnekorn. Hver enkelt udspørges om han erkender forpligtelsen og hver enkelt svar angives. Nogle erkender, nogle ikke. Rasmus Nielsen lovbyder for retten penge han har modtaget på Anne Sørensdatters vegne som arv efter hendes fader Sl. Søren Rasmussen Skipper.

Endelave Birketingsprotokol 1719-1730

- 1719
(Fol 45) Formynder for Anne Sørensdatte, Rasmus Nielsen lovbyder hendes arvepart. Modtages af Anna Sørensdatte's mand Jens Nielsen.
- 1719.09.16
Møde, Ingen sager.
- 1719.11.25
Møde, Ingen sager.
- 1720.01.13
Rasmus Andersen bekræfter gæld til Rasmus Jensen Kusk.
Søren Jensen Vester betaler til sine stedsønner deres arvepart efter deres fader.
- 1720.01.20
(Fol. 45b) Zacarias degn gør (Fol. 46) krav på degnekorn af øens husmænd.
- 1720.02.03
Zacarias degns krav på degnekorn – fortsat.
Oluf Nielsen bekræfter gæld til Peder Pedersen.
- 1720.07.24
(Fol 46b) 1. Strid mellem sognepræsten of Jens Nielsen Skytte om et stykke jord – forlig.
2. Stævning af en række bønder for ulovligt tørveskær. Opsættes til videre oplysning.
- 1720.07.??
(Fol 46b, 47a & 47b) Restancer på skatter og landgilde for Endelave bønder og husmænd.
Beboerne hævder sig ude af stand til at betale.
Dømmes til at betale inden 15 dage under trusel om tab af fæste.
- 1720.11.26
(Fol. 47b, 48a & 48b) Jens Pedersen Bloch stævnes som fåretyv. Sagsopklaring. Jens Pedersen Bloch betaler Søren Jensen Kusk det stjalne (og slagtede) får.
- 1721.01.11
(Fol 48b) Videre sag om Zacarias degns krav på degnekorn rejst via baron Fr. Krag. Søren Jensen Kusk stævner degnen – fortsat betralingsbegæring.
Sognepræsten interfererer med påpegning af fejl i tingbogsproceduren.
- 1721.01.18
(fol 48b) Sognepræstens kritik af birketingets procedure i sagen vedrørende Zacarias degn fortsat.
- 1721.??.??
(fol 49) Poul Rasmussen og Oluf Nielsen erkender gæld til Rasmus Jensen Kusk. Pantsætter som sikkerhed.
- 1721.06.21
(fol 49) Stævning af en del af fæstebønder og – husmænd for restancer med skatter og landgilde.
De stævnede hævder at være ude af stand til at betale – tilbyder af betale i naturalier. Fogeden afviser.
- 1721.07.05
(fol 49b) Stævning af Anne Sørensdatte, Knud Pedersens hustru for ørerørige udtalelser om Sophie Christensdatte Skyllis? Fra As sogn – i tjeneste hos Sv. Gedsted. Den stævnede beklager udtalelserne.
- 1721.087.02
(fol 50-51b) Stævning af fæsterne for restancer med skatter og landgilde. Afkræves betaling i naturalier.
En del afslag på betalingen specificeret betalingsliste.
- 1721.11.15
(fol 51b) Stævning af Zacarias degn med krav om afhændelse til Rasmus Jensen Kusk af panter stillet som sikkerhed for lån. Sagen afsluttes med henstand for Zacarias degn.
- 1721.12.20
(fol 51b-53) Stævning af Zacarias degn for ærerørig udtalelser vedrørende Knud Michelsen (vedrører sag om evt. tyveri af Rugneg fra marken).
- 1722.01.10
(fol 53b) Zacarias degns ærerørige udtalelser – fortsat.
- 1722.02.07
(fol 53b-54) Stævning af Michel Mogensen vedrørende skriftligt udsagn om modtagne 4 skæpper byg – som giveren – ifølge udsagnet skulle have taget fra Rasmus Jensen Kusk.
Sag om ”ærerørige” udsagn. Forlig.
- 1722.05.25
(fol 54-55) Stævning af Rasmus Nielsen for fremsatte beskyldninger mod Rasmus Poulsen og Poul Rasmussen for tyveri og trolddom.
- 1722.06.13
(fol 55-55b) Stævning af en del af Endelave landbeboere for restance til herskabet. Dømmes til at betale inden 15 dage under trusel om fortabelse af fæste.
Fortsættelse af sag fra 25.4.1722 vedr. Rasmus Nielsens ærerørige udsagn. Han dømmes til ”at være det samme” som han har beskyldt de sagsøgende for.

Endelave Birketingsprotokol 1719-1730

- 1723.01.09
(fol 55b) Møde, Ingen sager.
- 1723.04.10
(fol 55b) Simon Brold fra Horsens stævner Poul Rasmussen på påstand om gæld. Poul Rasmussen nægter, men anmoder om henstand til stedsøn Rasmus Nielsens hjemkomst fra Norge. Skiftesag efter afdøde Niels Nielsen Skytte, Jens Nielsen Skytte overtager gaarden.
- 1723.08.21
(fol 56) Sag om Niels Nielsens hest som er fundet død. Ejeren hævder at den er skudt. Afhøring af vidner – synsmænd.
- 1723.09.25
Fol(56-58) Sagen om Niels Nielsens dødfundne hest fortsat. Niels Nielsens klage til baron Krag. Sognepræstens vidneførsel til fordel for sin søn som er under mistanke for at have skudt hesten.
- 1723.12.18
(fol 58) Rasmus Michelsen afhænder sin gård til stedsøn Niels Nielsen.
- 1724.01.08
(fol 58) Niels Nielsen bekræfter at have modtaget betaling for tinglæst lån af Peder Iversen. I forbindelse med tvistighed vedrørende 2 kalve som var umærkede – præciserer fogeden retsregler vedrørende umærkede dyr. Ung Peder Pedersen udbyder for retten stedsøns arvepart efter afdøde Niels Andersen. Tages under rettens forsejling.
- 1724.07.29
(fol 58b) Sag vedrørende ærerørige ord fra Peder Pedersen om Thomas Sørensen. Sagen afgøres med forlig og Peder Pedersen bøder 1 Mark danske til de fattige. Søren Jensen Kusk betaler for retten for 2 kvier som han 1719 havde købt i skifteboet efter Hans Jensen Smeds hustru. Forsegles i retten indtil videre. Jens Mortensen Gjedsted udtager synsmænd til afklaring af markskels problem.
- 1724.12.16
(fol 59) Søren Sørensen Skrædder tilskøder sin afdøde kones søsterdatter på ½ af hans hus og indboe – efter hans død berettiges hun til den anden halvdel. Det mod at arbejde for Søren Sørensen Skrædder og passe ham ved sygdom eller alderdom.
- 1725.01.13
(fol 59) Søren Sørensen Skipper afstår til Rasmus Andersen Skovfoged en del af sin grund mod betaling. Thomas Jensen giver sin hustru stedsfader Ole Sørensen skøde og afkald for arvepart efter hustruens fader i den gård Ole Sørensen nu beboer. Rasmus Nielsen leverer for retten penge han har haft i forvaring som formynder for Margrethe Pedersdatter efter hendes moder Anne Nielsdatter.
- 1725.01.20
(fol 59b) Markskelsstrid mellem Niels Sørensen Stisen og Rasmus Michelsen. Synsmænds udsagn.
- 1725.05.12
(fol 60) Sag om ærerørige ord Peder Rasmussen skal have talt om Søren Jensen Kusk. Forliges. Peder Rasmussen betaler 1 Mark danske til de fattige.
- 1725.06.16
(fol 60) Stævning af den del Endelauge bønder for restancer af skat og landgilde. Dømmes til betaling med ? ? ? ?
- 1725.07.03
(fol 60b) Sag vedrørende markændring efter langvarig pløjning i Ole Sørensens mark. Synsforklaring.
- 1725.08.29
(fol 60b-61) Sag om helligbrøde – uklar. Arbejde om Søndagen ?. Sag om Jens Pedersen Blochs tyveri af kornneg fra marken.
- 1725.09.06
(fol 61) Sagen om Jens Pedersen Blochs tyveri af kornnge fortsat.
- 1726.01.12
(fol 61-61b) Møde, Ingen sag.
- 1726.05.25
(fol 61b) Sag vedrørende ærerørige ord fra Søren fogeds hustru mod Mølleren (alias fogede) subs. Kirsten Nielsdatter. Udsagnet vedrører korn malet på mølle. Beskyldning for svig succ. tyveri.
- 1726.06.01
(fol 62) Ovennævnte sag fortsat. Sagen henlagt.
- 1727.01.11
(fol 62) Møde, Ingen sag.
- 1727.12.20
(fol 62) Møde, Ingen sag.

Endelave Birketingsprotokol 1719-1730

- 1728.01.10
(fol 62) Møde, Ingen sag.
- 1728.01.31
(fol 62) Zacarias degn fremstiller synsmænd til vurdering af hvor meget der hører til hans degnebolig af bygninger.
- 1728.02.14
(fol 62) Lars Pedersens Bloch skøder og afhænder til Iver Sørensen en del af sin gård mod betaling.
- 1728.05.04
(fol 62b) Synsforklaring i strid om markskel mellem Gregers Gedsted og Søren Rasmussen. Søren Jensen lovbyder penge = Maren Sørensdatters arvepart. Han har været hendes formynder.
- 1728.05.15
(fol 62b-63) Ovenstående synsforretning vedrørende markskelsstrid fortsat. Vekslede synsforklaringer og Fejl rettergangsprocedure.
- 1728.05.22
(fol 63b) Ovenstående synsforretning fortsat. Fogeden ophæver synsforklaringen. Fælder dom.
- 1728.11.20
(fol 63b) Skifte efter Rasmus Poulsen. Skøde og afkald fra arvinger, til Rasmus Sørensen på den gård han nu bebor.
- 1729.01.15
(fol 64) Niels Sørensen bekræfter gæld til broder Rasmus Sørensen for arvepart sidstnævnte er tilfalden i den gård Niels Sørensen beboer. Lover betaling. Ved betaling lover modtageren at give skøde og afkald. Rasmus Sørensen vedkender sig gæld – påtaget på Lars Pedersen Blochs vegne- til Peder Pedersen. Sætter pant i sine bygninger som sikkerhed. Bindende aftale mellem Thomas Sørensen og Niels Mortensen om bytte af 2 jordstykker.
- 1729.01.22
(fol 64b) Rasmus Sørensen bekræfter salg af 3 fag hus til Jørgen Rasmussen Suder mod betaling.
- 1729.01.29
(fol 64b) Jens Rasmussen Svensk vedgår gæld til Rasmus Jensen Kusk. Pant i husdyr som sikkerhed.
- 1729.07.04
(fol 64b) Stævning af en del af Endelave landboere for restance med skatter, landgilde og lånekorn. Nægter at kunne betale.
- 1729.07.25
(fol 65) Synsforretning vedrørende strid om markstykke mellem Niels Sørensen Stisen og Niels Nielsen Olufsen. Striden afgøres til Niels Sørensen Stisens fordel.
- 1729.08.13
(fol 65b) Stævning af Lars Pedersen Bloch for retten for gæld. Stævnes af Peder Pedersen på egne og talrige andre creditorers vegne. Gælden specificeret. Lars Blochs likvidation. Dømme til fortabelse af sit fæste, samt at betale inden 15 dage ellers at ”bøde på sin krop”.
- 1729.08.27
(fol 66-67) Kontrakt mellem Endelave landboere og afdøde baron Fr. Krag's enke Edele Krag. Tinglæst.
- 1729.10.19
(fol 67) Peder Pedersen stævner Lars Pedersen Bloch for ærerørige ord. Vidneforklaring. Strid om Lars Pedersens gæld. Peder Pedersen nægter at eftergive. Skænderi. Peder Pedersens forsøg på at fastslå Lars Pedersen som et skarn med støtte i gamle indførelser i tingbogen, som fremlægges. Dels sag om ærerørige udtalelser – tingbogen pag. 4 og dels sag om stjålet bondkniv – tingbogen pag 27, 1710.
- 1729.11.05
(fol 68) Afslutning af Peder Pedersens sag mod Lars Pedersen. Peder Pedersen dømmes for slag tildelt Lars Pedersen(via sidstnævntes klage til Herskabet).
- 1729.11.19
(fol 68) Domfældelse i sagen mellem Peder Pedersen og Lars Pedersen. Peders Pedersen: 2 Mark til de fattige.Lars Pedersen dømmes, men har intet at bøde med. Jens Rasmussen Svensk erkender gæld til Peder Pedersen.

Endelave Birketingsprotokol 1730-1740

1730.01.14

(fol 68) Stokkemænd opnævnes.

Poul Rasmussen erkender skyldig tjenesteløn til søstersøn Rasmus Hansen. Lover betaling.

Niels Jensen Larsen tilskøder til sin svoger Peder Sørensen Skrædder 3 vestre fag i sit stuehus samt 3 fag sønden for som Sl. Maren Nielsdatter før iboede. Peder Sørensen betaler med penge og løfte og skrædderarbejde.

1730.04.15

(fol 69) Oluf Nielsen fremlægger skriftlig stævning og rejser sag vedrørende snak i øen med påstand om hans ”omgængelse mod naturen” med en hoppe. Niels Stisens hustru Mette Nielsdatter og tjenestepige Karen Nielsdatter stævnes, samt Johanne Mortensdatter, Rasmus Suders hustru, Maren Nielsdatter, Anne Rasmusdatter, Birgit Rasmusdatter og Peder Pedersen Iversen. De stævnedede afhøres vedrørende rygternes ophavsmand.

1730.04.22

(fol 70) I ovenanførte sag fremstår som stævnedede; Peder Rasmussen, hans moder Anne Michelsdatter og hans søster Ingeborg Rasmusdatter. De afhøres om sladderens ophav.

Peder Rasmussen får tilstedt 2 varselsmænd til stævning af Jens Jensen.

1730.04.29

Jens Jensen møder som stævnet for retten. Endvidere som stævnet Rasmus Sørensen, Michel Knudsen, Jens Sørensen og Bendt Sørensen. Anne Michelsdatter møder og anmoder om at måtte gøre benægtelsesed mod sin datter Birgit Rasmusdatter. Det nægtes.

Ovennævnte mænd vidner og udpeger Jens Jensen Bloch som rygternes ophavsmand.

Peder Rasmussen begærer tingsvidne på, at han ikke har været ophavsmand.

1730.05.06

Oluf Nielsen fremæsker et skudsmål af landboerne. De (fol 71) giver ham et ”ærligt skudsmål”.

1730.05.13

Oluf Nielsen ladet stævne alle de tidligere indstævnedede endnu engang. Forhøret gentages.

1730.05.20

Peder Rasmussen, Anne Michelsdatter og Ingeborg Rasmusdatter møder, stævnet af Oluf Nielsen. De afhøres. Jens Jensen Bloch ligeledes stævnet. Afhøres.

1730.06.03 & 1730.06.17

(fol 72) Hans Rasmussen indstævner på husbondens vegne en del af landboerne for landgilde restancer. Alle er udeblevet trods stævning. Hans Rasmussen er tingsvidne og dom begærende.

1730.07.01

Hans Rasmussen indstævner samme landboere som 17.6 (fol 73) for restancer. Ingen møder. De dømmes til at betale eller lide Nam og fæstets fortabelse.

1730.07.15

Kongens forordning vedrørende Sabbattens helligholdelse m.v. oplæses.

Marcus Wolder af Uldum stævner på Oluf Nielsens vegne Jens Jensen Bloch, Anne Michelsdatter og Peder Rasmussen. På de indstævnedes vegne møder Hans Skiernbech fra Stensballegård. Marcus Wolder fremfører de tidligere omtalte vidner i sagen [se 15.4 og 29.4]. Vidnerne afhøres. (fol 74)

[fol 73b mangler].

Stort set samme vidnesbyrd som tidligere.

1730.07.17

Hans Schiernbech fører forsvaret for Peder Rasmussen og Anne Michelsdatter. Han indstævner Jens Jensen Bloch til forhør. Desuden flere af (fol 75) de tidligere stævnedede til vidneforklaring. Vidneforklaringerne (fol 76) som tidligere. [fol 76b og 77a mangler] (fol 77b) Jens Jensen Blochs forsvar. Marcus Wolder resumerer sagen og kræver dom over Peder Rasmussen og Anne Michelsdatter for at have viderebragt (fol 78) sladdereren. Kræver endvidere Jens Jensen Bloch dømt til at sættes i gabestokken og bøde til fattigblokken som ophavsmand til sladdereren.

1730.07.18

Hans Schiernbechs forsvarsindlæg for Peder Rasmussen og Anne Michelsdatter. Fremhæver Jens Jensen Bloch som hovedmand og kræver de 2 ovennævnte frifundet. (fol 79).

Marcus Wolder replicerer: Hævder Peder Rasmussen og Anne Michelsdatter at være medskyldige ophavsmænd til rygtets udbredelse. Var der på endelig dom begærende.

1730.07.29

Peder Andersen stævner Søren Rasmussen i tvist om retten til et stykke tørvejord på Boegio. Afgørelse udsættes 14 dage. [se 22.9]

1730.08.26

Dom i sagen om den æreskrænkende (fol 80) sladder om Oluf Nielsen. Peder Rasmussen dømmes til at stå i gabestokken i 2 timer. Han og moderen Annel Michelsdatter at betale sagens omkostninger. Jens Jensen Bloch dømmes til at stå i gabestokken i 2

Endelave Birketingsprotokol 1730-1740

timer, Mette Nielsdatter og Birgit Rasmusdatter
dømmes til at bøde til de fattiges kasse.

1730.09.22

Der afsiges dom i sagen vedrørende den tørvelod
som Peder (fol 81) Andersen og Søren Rasmussen
tvistes om. [se 29.7.1730].

1730.12.09

Rasmus Rasmussen Østergård indstævner Ole
Pedersen for overfald og legemskrænkelser. Jens
Pedersen Bloch vidner. Niels Stisen og Knud
Pedersen Poedmand aflægger synsberetning
vedrørende den forvoldte legemsskade. Sagen
forliges. Ole Pedersen idømmes at bøde til
fattiggassen.

Thomas Jensen på hustru Margrethe Rasmusdatters
og Niels Knudsen på hustru Maren Rasmusdatters
vegne tilskøde Ole Sørensen den gård deres
hustruers fader Gl. Rasmus Rasmussen forhen
beboede.

Søren Nielsen giver sin stedfader Peder Pedersen
skøde og arveafkald på den gård hans fader og
moder før beboede.

Peder Pedersen, Michel Knudsen, Thomas Jensen og
Ole Pedersen giver til Søren Nielsen skøde og
arveafkald på den gård som afd. Gl. Peder Pedersen
forhen beboede.

1731.01.13

Monsr. Gregers Gjedsted oplæser en accort fra
husbonden som bekræfter et agerbytte mellem ham
og Knud (fol 83) Michelsen og søn Michel Knudsen.
– Det fremgår her at øen i tidligere tid kun har haft 2
marker – tovangsskifte.

1731.02.10

Peder Poulsen indstævner Anne Sørens datter, Jens
Rasmussen Svensk's hustru for ærerørige udtalelser
vedr. hans moder. Niels Olesen, Jens Jensen og Niels
Rasmussen stævnedes som vidner. Vidneførelse.
Anne Sørens datter beklager sine udtalelser og sagen
forliges. Betinget at dom vil falde i gentagelsesfald.

1731.03.03

Hans Rasmussen stævner Niels Knudsen for
barkafskrælning og skamfering af skovabildtræer.
Søren Sørensen Skipper og Jens Nielsen Skytte
aflægger synsberetning, udkrævet af skovfoged Knud
Pedersen. Det afklares at Niels Knudsens hustru
havde opfordret Rasmus Nielsens skibskar til at
skrælle barken til hende. Tingsvidne. Sagen til
Herskabet.

1731.05.19

-

1731.07.14

Hans Jensen Smed indstævner på egne og Peder
Pedersens, Thomas Jensens, Niels Knudsens og
Søren Pedersens synsmænd til at fremlægge deres
syn og måling af 6 agre Norden Egge Hoved. De 4
synsmænd anfører at have målt agrene live brede.
Forretningen udført på herskabets befaling.
Rasmus Nielsen spørger sin Reenbroder Oluf
Nielsen om han billiger fastlagt mål og skel imellem
deres agre. Det gø han.

Iver Nielsen stævner Hans Jensen Smed for at have
skåret tørv på hans grund. Peder Andersen og
Anders Nielsen vidner i sagen om skel og mål. Sagen
også rejst på vegne af (fol 85) Oluf Jensen og Søren
Nielsen. Ingen dom. Tingsvidne.

1731.08.11

Jens Mortensen Gjedsted stævner på sognepræstens
vegne Rasmus Sørensen Michelsen, Peder
Thomassen, Søren Jensen Kusk og Oluf Sørensen
Vester i tvist om præstens forslet i ager i Gierbred
fald. De 4 nævnte aflægger beretning om deres syn.
Modparten tilstedes syn ved 8 synsmænd.

1731.10.01

Frederich Bay møder for Søren Rasmussen som har
stævnet Peder Andersen til påhør af synsberetning
ved 4 mænd vedrørende 11 stykker eng- og tørvejord
på Bøgeou. Heraf har Søren Rasmussen og Peder
Andersen hver sin ½del og er kommet i tvist om
skellet. – uafsluttet da [mangler fol 86-92]

1731.??.??

(fol 93) begynder midt i afhøring af alle landboerne
vedrørende ilanddrevne tønder med tobak og fransk
brændevin. Afhøringen foranlediget af tolderne i
Horsens.

Efter tingets tilladelse afhøres derefter
stokkemændene. Derefter afhøres med tingets
tilladelse de (fol 94) 4 synsmænd, som aflægger
beretning om bjergningsgodsets art og tilstand.

1732.01.12

Hans Rasmussen lader tinglæse en skriftlig ordre fra
herskabets forvalter Hans Schiernbech – ved en fejl
er et andet dokument indført tidligere [de manglende
sider]. Den går ud på den oven beskrevne afhøring af
alle Endelave bønder vedrørende det strandede gods.
Synsmændenes opnævnelse og retningslinier for
godsets opbevaring og senere salg.

Hans Rasmussen stævner Hans Sørensen, Niels
Jensen, Søren Olesen Dal, Niels Sørensen, Jeppe
Sørensen, Hans Larsen, Søren Sørensen, Rasmus
Pedersen og Hans Jensens 2 sønner: Jens og Niels
Hansen at redegøre hvad de hver især (fol 96) har
fortalt om det strandede gods til tolderne i Horsens.
Hans Jensens 2 sønner afhøres (fol 97) som der der

Endelave Birketingsprotokol 1730-1740

først fandt det strandede gods. Hans Rasmussen begærer tingsvidne på afhøringerne.

1732.01.14

Søren Jensen Stævner på Peder Andersens vegne Søren Rasmussen i tvist om rettigheder i ageren ved bøgjo. Niels Sørensen stævnet som vidne. [se 29.7.1730] Søren Jensen Kusk kræver tingsvidne til fordel for Peder Andersen.

Forlig mellem Jens Nielsen Skipper og Jens Pedersen Bloch om deres respektive bebyggelsers overlappning af deres respektive gårdsteder.

1732.05.17

Niels Sørensen Øster betaler arvepart til broderen Rasmus af den gård Niels Sørensen har overtaget efter sine forældre. Resterende beløb lover han at betale snarest.

1733.01.11

Stokkemænd opnævnes.

Niels Jensen Lassen lovbyder penge modtaget for Maren Rasmusdatter efter hendes afdøde far Rasmus Rasmussen og moder Anne Pedersdatter. De forsegles i retten og givet Niels Jensen Lassen som formynder.

Han og Rasmus Pedersen på datteren Mette Rasmusdatters vegne giver Søren Pedersen skøde og afkald på den gård som pigernes forældre før beboede.

1733.03.14

Hans Rasmussen efterlyser på herskabets vegne den borttrømte Søren Sørensen som endvidere har forfaldne lejemålsbøder. Har sit fæste forbrudt.

1733.03.21

Hans Rasmussen efterlyser 2. gang Søren Sørensen.

1733.03.28

Hans Rasmussen efterlyser 3. gang Søren Sørensen. Faderen Søren Hansen indstævnet (fol 99) og udspurgt; ved intet om sønnen. Peder Andersen, hvor Søren Sørensen havde fæstet en otting jord. Stævnet og udspurgt; ved intet. Sagen optages til dom.

1733.04.11

Der afsiges dom i sagen om den borttrømte Søren Sørensen. Dømmes til fæstets fortabelse, lejemålsbøderne at betale og hans person at måtte angribes hvor han findes kan.

1733.10.18

Hans Rasmussen efterlyser på herskabets vegne borttrømt dreng Niels Pedersen. Drengens sidste husbond Jens Nielsen Skytte stævnes og forhøres:

Oplyser at 3 mænd fra Samsø lå med en båd ved øen den tid drengen forsvandt. Han mener de to drengen med til Samsø. Også Hans Rasmussen har påtruffet de 3 personer og beskyldt dem for drengens bortførelse. De nægtede ikke. Hans Rasmussen kræver de 3 dømt i henhold til Kgl. Forordning.

1733.12.19

Jens Nielsen Skipper og broderen Søren Nielsen boende på Hiernø og svogeren Rasmus Jensen, Hiernø giver Oluf Nielsen skøde og afkald på den gård som faderen afdøde Niels Sørensen Skipper (fol 100) og hustru før beboede.

1734.01.02

Hans Rasmussen lader på herskabets vegne efterlyse den borttrømte Niels Sørensen, forud i tjeneste hos Søren Nielsen. Ingen trådte frem på hans vegne.

1734.01.09

Stokkemænd opnævnes

Hans Rasmussen efterlyser 2. gang den borttrømte Niels Sørensen.

Rasmus Sørensen foranlediger 2 synsmænd at aflægge synsberetning vedrørende hans vestre tofts bredde i forhold til Reenbrødrenes.

Niels Nielsen modtager af sin afdøde stedfader Rasmus Michelsens brødre Jens Michelsen og Knud Michelsen skøde og afkald på arv af den gård Rasmus Michelsen forhen beboede. Modtager ligeledes skøde og afkald fra sine brødre Rasmus Nielsen og Jens Nielsen, fra brodersøn Søren Olufsen Dal og fra svoger Niels Sørensen på sin hustru Maren Nielsdatters vegne – efter moderen Karen Nielsdatter.

Jens Nielsen og hans og hans hustru Bodil Jeppesdatters arvinger arvinger, Rasmus Nielsen, Niels Nielsen, Niels Sørensen og Jep Sørensen. Jep Sørensen giver til Jens Nielsen afkald på arvepart i det hus Jens Nielsen nu bebor. Betingelse at Jens Nielsens arvinger ikke kræver arv efter så længe hustruen Maren Sørensdatter lever. (fol 101)

1734.01.23

-

1734.10.02

Hans Rasmussen fremlægger skriftlig ordre fra herskabet vedrørende rømningerne. Kræver redegørelse fr alle landboerne om børn og tjenestefolk, om fæstemå for tjenestefolk samt oplysning om søfarende folk og deres medhjælpere. Kræver at Hans Rasmussen foged halvårligt udarbejder mandtal for Endelave, spec. Om det unge og ufæstede mandskab.

Hans Rasmussen lader indføre det syn som herskabets forvalter med 4 dannemænd har aflagt i

Endelave Birketingsprotokol 1730-1740

tvisten om agerstykker på bøgio mellem Peder Andersen og Søren Rasmussen [se 14.1.1732].

1735.01.08
Stokkemænd opnævnes. (fol 102)

1735.02.05
Niels Jensen Lassen og Rasmus Sørensen på Anne Jensdatter vegne giver Oluf Pedersen skøde og afkald på arv i den gård Oluf Pedersen nu bebod.

1735.09.03
Jens Pedersen rejser sag mod Rasmus Jensen Bloch for voldelig overfald på Jens Pedersens karl Peder Nielsen, da denn tøjre Rasmus Jensens hest som ulovlig græssede på Jens Pedersens eng. Sagen forligt.

1735.10.01
Ole Nielsen stævner på fraværende broder Jens Nielsens vegne Søren Sørensen og hustru Mette Mortensdatter på grund af fremsatte beskyldninger mod Jens Nielsens familie om tyveri af (fol 103) tørv. Søren Sørensen erkender at have talt uret og undskylder. Det kendes, at hun i gentagelsesfald skal bøde til de fattiges kasse.

1736.01.14
Stokkemænd opnævnes.

1736.05.05
Peder Sørensen Skrædder stævner Jens Pedersen for brudt løfte vedrørende et stykke kålgårdsjord han sammen med Jens Nielsen Skytte have lovet Peder Sørensen. Vidner føres om løftets realitet.

1737.01.12
Stokkemænd opnævnes.
Rasmus Jensen Kusk og Niels Nielsen indgår aftale. Rasmus Jensen giver Niels Nielsen 1½ fjerding kærland som vederlag for tilladelse at bygge 3 fag hus på Niels Nielsens grund.
Jep Sørensen stævner Søren Hansens søn Niels Sørensen for fremsatte (fol 104) trusler og skiendsord mod hans hustru. Frands Rasmussen og familie vidner. Niels Sørensen beklager sin optræden. Betinget dom.
Niels Sørensen modtager skøde og afkald på arv fra Michel Knudsen på hustrus og svigermoders vegne, Olle Pedersen, Søren Nielsen på sine stedbørns vegne og Thomas Jensen på sine børns vegne, i den gård Niels Sørensen nu bebod.

1737.01.26

-

1737-03-02

-

1737.07.06
Degnen Peder Rasmussen Hammer fremlægger skriftlig erklæring om degneboligens størrelse og tilstand. En del er opført af ham selv og tilhører ham og hans hustru Edel Friderica Wegne med arvinger. Skrivelsen signeret af Baron Krags enke.

1738.01.11
Stokkemænd opnævnes (fol 105)
Hans Rasmussen stævner på herskabets vegne, Rasmus Pedersen, Søren Pedersen, Søren Sørensen Skipper, Jens Nielsen Skytte, Sign. Jens Mortensen Gjedsted, Maren Tønnisdatter, Karen Kacobsdatter. De afhøres om et frev fra herskabet til fogede, som var brudt ved modtagelsen. Der vidnes om brevets gang fra Syndhuuse til afleveringen hos fogeden. Ingen opklaring.
Søren Rasmussen modtager fra sine 3 svogre Søren Pedersen, Jens Sørensen og Rasmus Andersen skøde og afkald på deres hustruers vegne på arvelod i den gård forældrene Rasmus Nielsen og Karen Sørensdatter før beboede.
Rasmus Sørensen bekræfter modtagelse og betaling fra broderen Niels Søren af resterende arv [se 17.5.1732]

Rasmus Jensen Kusk giver Peder Nielsen et fjerdingkar lad ved Havhornet som vederlag for overtagelse af del af Peder Nielsens gårdsted til 2 små fag huus.

Twist mellem naboerne Peder Nielsen og Søren Sørensen om sidstnævntes bygninger som førstnævnte hævder er bygget ham for tæt. Forlig ved Søren Sørensens afståelse til Peder Nielsen et fjerding i Over (fol 106) Sigen.

Niels Jensen Lassen stævner Jens Pedersen, Thomas Jensen, Jens Nielsen Skytte og Niels Sørensen Skipper for deres hundes ihjelbidning af et får hos ham og et hos Rasmus Iversen. Forlig mod de indstævnedes betaling af bøde.

1738.02.08
Oluf Jørgen Pedersen påtager sig betaling af arvepart som Peder Andersen var skyldig sine Stedbørn Maren Sørensdatter og Niels Sørensen.

1738.03.01
Peder Iversen stævner på sin søn Iver Pedersens vegne Niels Jens Bloch for voldeligt [fol 107] overfald. Jens Sørensen, hasn karl Iver Olufsen og Søren Poulsen aflægger vidneforklaring. Sagen indeholder en tvist om en åre som er gået i stykker. Niels Jensen Bloch frikendes for at betale åren. Sagen vedrørende overfaldet udsættes. [intet senere].

1739.01.10 Stokkemænd opnævnes

Endelave Birketingsprotokol 1730-1740

Peder Nielsen bevilger Hans Pedersen Skrædder et stykke kålgårdsjord på del af sit gårdsted mod betaling og skrædderarbejde.

1739.01.24

Niels Jensen Lassen lovbyder 3. gang penge har har under formynderskab for Maren Rasmusdatter. De modtages af Søren Sørensen Skipper og Niels Mortensen, som lover at betale årlige renter og kapitalen når det kræves.

1740.01.09

Stokkemænd opnævnes.

Rasmus Sørensen og hustrus søstersøn Rasmus

Andersen som har fæst 1 fjerding af Rasmus

Sørensens fæstjord, bekræfter bytte af jord med Niels

Sørensens Stisen og Peder Sørensen på Bou Spield.

[Derefter mangler folio 108-123]

Endelave Birketingsprotokol 1745-1769

1745

(Fol 124) Peder Hansen skræder bekræfter betaling af arvepart for sin hustru fra hendes broder Jens Nielsen skipper som denne havde fået udbetalt af broderen Oluf Nielsen i egenskab af formynder for Peder Hansens nuværende hustru. Afkald på videre arvekrav i den gård Oluf Nielsen nu bebor.

Søren Sørensen skipper bekræfter skyldig gæld til svoger Jens Nielsen skipper for arvepart og lån. Niels Mortensen bekræfter skyldig gæld til Jens Nielsen skipper.

1745.06.19

Ingen Sager

1745.07.03

Niels Jensen lader indstævne Jens Jensen i sag dem imellem om deres naboagre på Kospørbierge på Kongespou. Vidner indstævnet. Niels Jensen Lassen venbroder Michel Knudsen vidner til Niels Jensens Lassens fordel. Niels Jensen Lassen kræver tingsvidne.

1745.07.10

Jens Jensen skriver stævner Niels Jensen Lassen i ovennævnte sag (3.7.1745).
(Fol 125) 4 synsmænd indstævnes ligeledes. Oluf Pedersen Lassen indstævnes som vidne. Synsmand Rasmus Pedersen aflægger beretning om berørte agre fra bøgos og syd borbi det nordre dige. Sydover findes mere og mere af agrene bortskylle. Af vidneforklaringerne fremgår, at Jens Jensen har haft ager nedenfor bierget. Niels Jensen Lassen på bierget. Jens Jensen begærer tingsvidne.

1745.07.24

Søren Jensen Vester stævner på Søren Jensen Kusk og egne vegne Rasmus Jensen Kusk og hans svoger Niels Hansen for at have taget 1½ læs tørv som Søren Jensen Vester og Søren Jensen Kusk havde skåret på deres del. Desuden er indstævnet alle som har del på bøgeo som støder til Rasmus Jensen (Fol 126) Kuskes del, for at vidne i sagen. Vidnerne aflægger beretning vedrørende skelmærker mellem Rasmus Kusk's runde Deel og bøgio øst derfor.

1745.07.31

Synsmænd aflægger beretning. Rasmus Jensen Kusk henlægger sagen til herskabets afgørelse.

1745.12.18

Jens Nielsen Smed og Rasmus Jensen Kusk på vegne af Niels Nielsen Smed (fol 127) i Horsens og søster Mette Nielsdatter møder for tinget. Rasmus Jensen Kusk giver på de nævntes vegne skøde og afkald til Jens Nielsen Smed for arvepart i deres forældres hus og gård.

Michel Knudsen som lavværg for Afd. foged Hans Rasmussens enke Mette Nielsdatter og Jens Nielsen skipper og Knud Pedersen Poedmand som formynder for afdødes døtre: Karen og Mette Hansdatter, møder for tinget. Døtrene får fra moderen udbetalt deres arvepart.

1746.01.08

Stokkemænæd opnævnes.

Søren Sørensen skipper og Niels Mortensen betaler gæld til Niels Jensen Lassen. Betaler renten.

Peder Thomasen betaler renter og afdrag på gæld til Søren Jensen foged.

1746.08.06

Peder Thomasen betaler rest af gæld til Søren Jensen foged, som denne på Maren Sørensdaters vegne har været formynder for. Søren Jensen foged udbetaler herefter pengene til Maren Sørensdatte under overværelse af hendes svogre: Knud Pedersen og Niels Sørensen.

1746.10.08

Søren Jensen foged fremlægger stævнемål mod Ole Pedersen på vegne af herskabets forvalter Andreas Skierbech. Han stævnes for skældsord og trusler mod både gejstlig og verdslig trods tidligere løfter om bod og bedring. (Fol. 128) Nyligt et verbalt og korporligt overfald på præsten. For tinget fremlægges en skriftlig klage fra sognepræsten over Ole Pedersens overfald indgivet til herskabet. Heri skildres overfaldet detaljeret og Ole Pedersens utilbørlige (Fol 129) opførsel overfor andre i byen anføres. Præsten foreslår ham ført til Bremerholm ell. Lignende straf. Hans hang til druk anføres. Hans mishandling af sin kone og sin stedsøn.

Præstens pige Anne Margrethe Rasmusdatter og karl Hans Pedersen skrædder aflægger vidneberetning om det anførte overfald. Desuden vidneberetning ved præstens 2 avlskarle Anders Rasmussen og Morten Nielsen. Desuden vidneberetning ved Rasmus Rasmussen og Jost Povelsens kone Inger Christensdatter.

Landboerne bliver udspurgt of Ole Pedersens (Fol. 130) vandel. Han får yderst slet skudsmål.

Degnen Peder Hammer bliver udspurgt om et tidligere overfald af Ole Pedersen på hans kone i hans jagt på brændevin.

Gregers Gjedsted fremlægger skriftlig vidneforklaring om et tidligere overfald fra Ole Pedersen på hans hustru.

Søren Jensen foged aflægger vidneberetning (Fol 131) om Ole Pedersens indbrud i hans hus of overløst mod ham selv og husfæller, stadige fylderier og belastende optræden.

Endelave Birketingsprotokol 1745-1769

Ole Pedersen har intet at fremføre til sit forsvar, men anmoder om tilgivelse og beder præsten gå i forbøn for sig. Præsten går ind her på.

1746.11.12

Søren Jensen foged foranlediger en memorial til herskabet og herskabets resolution i sagen vedrørende Ole Pedersen. I memorialen går adskillige Endelavebønder sammen med degnen, Gregers Gjedsted, foged Søren Jensen og præsten i forbøn for Ole Pedersen hos herskabet.

(Fol 132) Herskabets resolution: på grund af den udgivne memorial lades sagen i bero, men skal være åben ved fremtidig tilbagefald. Ole Pedersen skal anmode præsten om at måtte stå åbenbar skrifte for sine forseelser.

1746.12.17

Thomas Jensen udbetaler arvepart til sønnen Peder Thomasen og datteren Anne Thomasdatter efter deres afdøde moder Anne Pedersdatter.

1747.01.07

Stokkemænd opnævnes.

Søren Sørensen skipper betaler til Niels Jensen Lassen som formynder for Maren Rasmusdatter som tilkommer dem som arv.

Iver Pedersen udbetaler til sine 5 stedsønners formyndere arvepart efter deres afdøde moder Maren Rasmusdatter. (Fol 133) Formynderne giver afkald på yderligere krav i den gård som Iver Pedersen nu bebor.

1747.01.14

Jens Jensen, Søren Rasmussen og Søren Jensen lovbyder for retten penge de som formyndere har fået udbetalt af Iver Pedersen som arv til dennes stedbørn [1747.01.07].

Peder Thomasen lovbyder de penge han som formynder for sin søster har fået udbetalt af faderen [vide autea 1746.12.17].

Niels Jensen Lassen Lovbyder de penge han har under formynderskab for Anne Rasmusdatter [1747.01.07].

1747.01.21

De under 14.1 nævnte lovbyder 2. gang for retten de penge de har under formynderskab.

1747.01.28

Ovennævnte lovbydes 3. gang. Da ingen svarer foresgles pengene "af rettens middel".

Maren Rasmusdatter erkender udbetaling af sin arvelod fra formynderen Niels Jensen Lassen [se Fol 107].

1747.07.08

Ingen sager

1748.01.13

Stokkemænd opnævnes.

Søren Rasmussen og Søren Jensen bekræfter for retten bytte af agre. En "Langager" og en "Sten Hessels Spiel" mod en "Stollyckes Klel" og en "Roesager".

(Fol 134) Niels Hansen Kusk lovbyder penge han har under formynderskab for sin morbroders søn Oluf Nielsen.

Jens Sørensen Lassen som har nået myndighedsalder overtager fra sin formynder Jens Nielsen skipper arvekrav på sin stedfader Ole Pedersen på vegne af sig selv og sin afdøde broder Søren Sørensen.

1748.01.20

Niels Hansen Kusk lovbyder 2. gang [se 13.1.1748].

1748.01.27

Niels Hansen Kusk lovbyder 3. gang [se 13.1.1748]. Søren Sørensen skipper og Jens Pedersen modtager pengene og renteforpligtelsen.

1748.03.30

Søren Jensen lader skriftligt stævne Jens (Fol 135) Jensen Block for fremsatte trusler på livet mod en ikke navngivet person. Som vidner stævnes Knud Podmands hustru og hans 2 sønner: Søren Knudsen og Peder Knudsen da truslerne er fremsat i deres hjem. Endvidere stævnes præstens avlskarl Anders Rasmussen samt Niels Sørense og Niels Bendsen med hustru, søn og tjenestepige for at vidne om udsagn fremført i Niels Bendsens hus.

1. vidne Søren Knudsen. Jens Blocks trusler på livet på en ikke navngiven person. De øvrige vidner fremfører tilsvarende vidnesbyrd.

Jens Jensen Block afhøres om hvem den pågældende person er som hans trusler er rettet mod. Det nægter han at sige. Fogeden overgiver sagen til herskabet. [intet videre i tingbogen].

1748.06.15

(Fol. 136) Ingen sager

1749.01.11

Stokkemænd opnævnes.

Søren Sørensen Skipper og Jens Pedersen udreder renten af de penge de har modtaget af Niels Hansen Kusk. [se 27.1.1748].

Oluf Sørensen bekræfter Thomas Jensens adkomst til den søndre ende af hans nordre toft som Oluf Sørensens forgænger Povel Rasmussen kontraktligt har vedgået. Thomas Jensen har indelukt stykket til sin have. Betaler derfor 1 skæppe byg.

1749.03.01

Endelave Birketingsprotokol 1745-1769

Jens Nielsen Skipper, formynder for afdøde Hans Rasmussen datter Karen Hansdatter, udbetaler i anledning af hendes ægteskab hendes arv til hendes mand Michel Thomasen.

1749.03.29

På herskabets befaling lader foged Søren Jensen oplæse et pantebrev, hvorefter Jens Christensen stiller sit hus i pant for gæld til kusk Jacob Nielsen på Stensballegård. Vitterlighedsvidner: Søren Jensen foged og Peder Høyer, Stensballegård.

1749.06.21

Søren Jensen foged lader på herskabets vegne (Fol 137) stævne en del af bønderne for landgilderestance. Specificeret restanceliste. Dømmes til betaling eller at få gjort udlæg i deres ejendom og fortabe deres fæste.

1750.01.10

Stokkemænd opnævnes.

Søren Sørensen Skipper og Jens Pedersen Rus betaler renten af de penge de har i forvaring for Niels Hansen Kusk [se 27.1.1748].

Jens Pedersen møder sammen med Søren Sørensen Skipper, ung Skipper Søren og Jens Sørensen ved Stranden. De bekræfter at have trukket lod om jord de tilsammen ejer i OlleLyches ager, Lønkrogs Spield, Gårdslenge, Balleseg og et toftøge i Sønder Gierpe. Jens Pedersen ejer den ene halvdel, de andre den anden. Resultatet af lodtrækningen meddeles og erklæres at skulle bestå bestandig.

Søren Jensen Svensk betaler sin broder Jens Jensen Svensk arvelod på vegne af faderen og moderen.

Jens Jensen Svensk frafalder yderligere arvekrav på gården som broderen nu driver.

1750.01.17

Iver Pedersen udbetaler arv til sin afdøde kone Maren Rasmusdatters arvinger: Moderen Margrethe Sørensdatter ved dennes mand Søren Nielsen.

Broderen Søren Rasmussen og Anders Rasmussen på egne og søster Karen Rasmusdatters vegne, Rasmus Pedersen på Niels Rasmussens vegne og Peder Thomasen på hustru Margrethe (Fol. 138) Rasmusdatters vegne. Arvingerne giver skøde og afkald på yderligere krav i gården som Iver Pedersen nu driver.

Oluf Pedersen Lassen betaler til svoger Iver Pedersen på dennes hustru Karen Sørensdatters vegne en del af den arvepart hun tilkom efter sin afdøde fader. Han bekræfter endvidere gæld til Iver Pedersens hustru. Løfte om betaling.

1750.02.21

Søren Rasmussen udbetaler arveparter til sine brødre Anders Rasmussen og Niels Rasmussen og Svoger

Peder Thomasen samt søster Karen Rasmusdatter. Søsterens arvepart modtages af ældste broder Anders Rasmussen. Arvingerne giver skøde og afkald på yderligere krav i den gård Søren Rasmussen nu driver efter afdøde fader Rasmus Andersen.

1751.01.09

Stokkemænd opnævnes

Rasmus Rasmussen har overtaget den gård hans afdøde morbroder Oluf Sørensen før besad og udbetaler arvepart til arvingerne: Søren Sørensen, Hans Sørensen på hustru Mette Sørensdatters vegne, Søren Andersen på sin hustru Anne Marie Sørensdatters vegne, Niels Sørensen, Oluf Sørensen og Rasmus Sørensen. Arvingerne giver skøde og afkald på yderligere fordring i gården.

Ole Pedersen betaler afdrag på gæld til Iver Pedersen. [se 17.1.1750].

1751.12.04

Peder Sørensen Skrædder udbetaler til sin afdøde hustru Mette Rasmusdatters arvinger deres arvepart. Arvingerne: Søren Rasmussen på sine 2 steddøtre Maren og Anne Michelsdatters vegne, Søren Jensen på hustru Kirsten Micheldatters vegne, Niels Jensen Lassen på vegne af sine 4 børn: Jens, Niels og Søren Nielsen samt Karen (Fol. 139) Nielsdatter; Søren Pedersen Østergård på sin stedsøn Rasmus Rasmussens vegne; Rasmus Pedersen på sin søsters 2 umyndige døtre: Anne og Mette Rasmusdatters vegne; Niels Rasmussen på hustru Karen Rasmusdatters vegne; Niels Hansen på sin hustru Maren Rasmusdatters vegne og Jørgen Thomasen på sin afdøde moder Kirsten Rasmusdatters vegne. De giver skøde og afkald på yderligere fordring i Peder Sørensen Skrædders hus.

1752.01.08

Stokkemænd opnævnes

Niels Jensen Lassen betaler til Niels Hansen et beløb som er sidstnævntes hustru Maren Raasmusdatters arv, som Niels Jensen Lassen har haft i formynderskab indtil hendes nu ingåede ægteskab. Søren Sørensen Skipper og Jens Pedersen betaler renter af gæld til Niels Hansen. [se 27.1.1748].

Søren Sørensen giver Anders Rasmussen skøde og afkald på arvepart efter forældre og søsteren i det hus Anders Rasmussen nu bebor.

Knud Pedersen Podmand og Niels Sørensen Stisen bekræfter deres tilladelse til at deres hustruers søster yder lån til sin søstersøn Peder Knudsen af de penge som Søren Jensen for hende har haft under forsejling. Peder Knudsen bekræfter at have modtaget beløbet af (Fol. 140) fogeden.

1753.01.13

Stokkemænd opnævnes.

Endelave Birketingsprotokol 1745-1769

Søren Rasmussen udbetaler arvelod til sine brødre Iver Rasmussen og Peder Rasmussen og til Peder Sørensen Skrædder som formynder for søster Maren Rasmusdatter. De giver ham skøde og afkald på yderligere arvekrav i den gård han har fæstet efter deres forældre.

Søren Sørensen Skipper bekræfter modtagelse af betaling fra Niels Bendsen af den arv hans børn tilkom efter deres afdøde moster Mette Bendsdatter, som boede i Niels Bendsens gård.

Jens Jensen Skriver udbetaler penge ”og andet” som han har haft under formynderskab, til Niels Nielsen – arvelod efter hans afdøde moder Maren Rasmusdatter.

Søren Sørensen Skipper og Jens Pedersen Rus betaler renter på lån til Niels Hansen Kusk. [se 27.1.1748].

1754.01.12

Stokkemænd opnævnes.

Søren Sørensen Skipper og Jens Pedersen betaler renter af lån til Niels Hansen . [se 27.1.1748].

Jens Nielsen Skipper overdrager sin halve husbygning til sønnen Niels Jensen. Sidstnævnte udbetaler efter skifte og vurdering arvelod til sine 3 svogre: Jens Jensen på hustru Maren Jensdatters vegne, Niels Jensen på hustru Johanne Jensdatters vegne og Handskemager Peder Pedersen, Horsens på hustru Anne Katrine Jensdatters vegne; den sidste ved (Fol. 141) fuldmagt til svoger Jens Jensen. Udbetaler også arv efter afdøde moder Anne Sørensdatter. Svogrene giver Niels Jensen skøde og afkald.

Niels Rasmussen udbetaler resterende arvelod til svoger Søren Rasmussen, som modtager beløbet på vegne af hustru Margrethe Rasmusdatter og giver skøde og afkald på yderligere fordring i den gård Niels Rasmussen nu har i fæste efter faders og moders død.

1754.02.09

Ingen Sager

1754.02.16

Ingen Sager

1755.01.11

Stokkemænd opnævnes

Niels Sørensen Stisen udbetaler arvelod til sine 2 stedsønner Niels Sørensen Gylling og Gregers Sørensen og steddatter Kiersten Sørensdatters mand Jens Hansen efter deres afdøde fader Søren Sørensen Stissen og afdøde broder Søren Sørensen. Arvingerne giver skøde og afkald på yderligere fordring i gården.

(Fol. 142) Oluf Sørensen Poulsen og Niels Rasmussen bekræfter for retten agerbytte. Oluf

Sørensen får Niels Rasmussens yderste Lønkrogs Spiald i bytte for en Hoget ager. Byttet på deres livstid.

Søren Sørensen Skipper og Jens Pedersen Rus betaler renter på lån til Niels Hansen [se 27.1.1748].

1755.09.20

Forlig i sag om æreskrænkelse mellem Peder Poulsen og Oluf Sørensen.

1756.01.10

Stokkemænd opnævnes.

Søren Sørensen Skipper og Jens Pedersen Rus betaler renter på lån til Niels Hansen Kusk [se 27.1.1748].

Søren Jensen og søn Søren Sørensen bekræfter at have afhændet del af deres gårdstedsgrund til at bygge på til Peter Hansen Skrædder, som til gengæld skal sy dem en undertrøje årlig.

Søren Jensen udbetaler resterende arvelod til sin søster Maren Jensdatters mand Morten Nielsen, som giver skøde og afkald på yderligere fordring i den gård Søren Jensen nu bebør

1756.03.06

Ingen Sager

1756.05.01

Ingen Sager

1756.06.26

Ingen Sager

1756.06.03 [bør nok være 07.03]

Forvalter Christian Saabye, Stensdallegård træffer – efter indkommet klage – afgørelse i strid om hegns lovlighed mellem Ander Rasmussen på den ene side som klager og hans søn Rasmus Andersen og Jost (Fol. 143) Poulsen på den anden. Anders Rasmussen finder sig fornærmet ved modpartens hegning i sin ret til fri gennemkørsel med hø og med tang til tækning. Forlig i sagen.

1756.07.31

Sag vedrørende Oluf Lassens verbale og korporlige overfald på Oluf Sørensen da de sammen var i fart for Søløjtnanten i Horsens med brev til Tunø. Oluf Lassen beder om tilgivelse og lover at forbedre sig. Sagen henlægges, menskal stå åben ved eventuel ny sag.

1756.11.30

Søren Jensen foged fremlægger for retten en skriftlig ordre fra Kammerkollegiet: Grundet den fra øerne, men også fra strandkanten i øvrigt, florerende uloulige udførsel af korn til bl.a. Ærø, Kiel, Lübeck o.a. udenlandske steder indskærpes handlingens

Endelave Birketingsprotokol 1745-1769

strafbarhed og udloves dusør og sikkerhed for anonymitet til evt. angivere.
Ledsageskrivelse fra herskabet på Stensballegård pålægger fogeden at overvåge at påbudet og loven bliver efterlevet.

1757.01.08

(Fol. 144) Stokkemænd opnævnes.

Ingen sager.

1757.02.19

Ved fogeden Søren Jensen lader Amtmand Woyda, Skanderborg Amt fremlægge et Kongeligt rescript: ved hvert års udgang at indsende til Kongen eller respektive kollegier allehånde ansøgninger og forestillinger som endnu ikke er med resolution bekræftede.

1758.01.07

Stokkemænd opnævnes

Jens Sørensen Skipper og Jens Pedersen Rus betaler rente og hovedsum på lån til Niels Hansen Kusk [se 27.1.1748].

Jens Nielsen Skipper bekræfter modtagelse af betaling af lån fra Søren Sørensen Skipper og Jens Sørensen. [se 20.3.1745].

1758.01.14

Fogeden, skriveren og de 8 stokkemænd bevidner at 2 af øens ældste: Jens Nielsen Skipper (Fol. 145) 68 år og Niels Jensen 67 år bekræfter – efter arvingernes anmodning – deres kendskab til Jørgen Andersen som er meddelt omkommen på Hollandsk Skib på den frisiske Ø Texel. 10.8.1757. De 2 ældste klarlægger afdødes slægtsforhold: Moderen Margrethe Sorensdatter 68 år gift 2. gang med Hans Sørensen; brødre: Jens Andersen 44 år, Stensballe Sundhus, Søren Andersen, Endelave 42 år, Andreas Andersen 32 år tjener Stedfaderen; søstre; Kirsten Andersdatter 39 år g.m. Søren Rasmussen Endelave; Bodil Andersdatter 25 år g.m. Jens Pedersen på Endelave. At deette er alle arvinger og ingen flere bevidnes. Arvingerne giver Frans Oos i Amsterdam fuldmagt til at foreslå skiftet og skaffe Jørgen Andersens efterladenskaber oplede og udlevere.

1758.04.18

(Fol. 146) Arvingerne – ovennævnte – lader skrivelse fra befuldmægtiget Frans Oost, Amsterdam oplæse og protocollere i retten. Skrivelsen redegør for Jørgen Andersens efterladenskaber, som freditorers fordringer i han boe. Afdødes bevidnede (Fol. 147) testamentariske ønsker fremlægges.

1758.07.29

Fogeden, skriveren og de 8 stokkemænd bevidner at 2 af øens ældste Jens Nielsen Skipper 68 år og Niels

Bendsen 67 år på begæring af afdøde Oluf Thomsens arvinger fastslår deres kendskab til den afdøde og hans slægtsforhold: Faderen Thomas Jensen er afdød. Moderen Margrethe Rasmusdatter lever. 6 helbrødre: Jens, 35 år har overtaget gården, gift; er lavværg for moderen; Rasmus 31 år, gift, bor i Horsens; Søren 28 år, Endelave; Niels 26 år, Morten 18 år, formynder Jens Pedersen; Erich 15 år, formynder Oluf Nielsen. 2 søstre; Bodil 33 år, formynder Niels Jensen, Anne Kierstine 22 år, formynder Jens Nielsen. 1 halvbroder Peder Thomasen, gift Endelave. 1 halvsøster Anne Thomasdatter gift med Peder Sørensen Skrædder, Endelave. Det bevidnes at dette er arvingerne og ingen flere.

Oluf Thomasen er meldt død 11.8.1757 som udkommanderet bådsmænd i Majestætens tjeneste. Ovenmeldte tingsejendoms mænd og samme 2 ældste bevidner på afdøde Søren Iversens arvingers anmodning deres kendskab til afdøde og hans slægtsforhold: hans endnu levende forældre og ikke flere arvinger.

1758.08.09

Ingen Sager

1758.11.04

Søren Jensen foged lader oplæse sin ansøgning til herskabet og herskabets svar herpå. Han har grundet sin alder søgt om at få sin søn Holger Sørensen mod medhjælp i fogedembedet. Det ansøgte bevilges og Holger Sørensen får løfte om at efterfølge faderen hvis han skikker sig vel som medhjælper.

1759.01.13

Stokkemænd opnævnes.

Jens Thomasen har udbetalt arvelod efter afdøde fader Thomas Jensen til sine søskende: Peder, Rasmus, Søren og Niels Thomasen, Oluf Nielsen Skipper på den umyndige Morten Thomasens vegne, Jens Pedersen på den umyndige Eric Thomasens vegne og Peder Sørensen Skrædder på hustru Anne Thomasdatters vegne. Modtager fra arvingerne skøde og afkald på yderligere fordring i gården han har overtaget efter faderen.

Niels Sørensen Stisen har taget sin kones søster til sig i huset på betingelse, at hvad hun ejer efter hendes død tilfalder ham. Delte med svogeren Knud Pedersen Poedmands billigelse.

1759.01.20

Efter venlig forening giver Niels Hansen (Fol. 149) Kusk til svoger ~~Jens~~ Niels Jensen Lassen på vegne af hustru Maren Rasmusdatter og som formynder for hendes søster Anne Kierstine Rasmusdatter et beløb som arv efter søstrenes fader Rasmus Jensen Kusk. Modtager løfte om skøde of afkald ved forlangende.

Endelave Birketingsprotokol 1745-1769

Niels Jensen lovbyder de penge han har modtaget som formynder for Anne Kierstine Rasmusdatter [se ovf.].

Oluf Nielsen Skipper lovbyder de penge han har i formynderskab for Morten Thomasen. [se 13.1.1759]. Jens Pedersen lovbyder penge han har under formynderskab for Eric Thomasen.

1759.01.27

Niels Jensen Lassen, Oluf Nielsen Skipper og Jens Pedersen lovbyder de penge de har under formynderskab.

1759.02.03

Niels Jensen Lassen, Oluf Nielsen Skipper og Jens Pedersen lovbyder 3. gang de penge de har under formynderskab. Ingen vil tage derimod. Forsegles for rettens middel.

1759.03.10

Brødrene Rasmus, Peder og Oluf Nielsen bekræfter at have modtaget af deres resp. Formyndere: Søren Rasmussen, Søren Jensen Michelsen og Niels Hansen den arvepart disse havde fået udbetalt af brødrenes stedfader Iver Pedersen efter deres afdøde moder.

Niels Mortensen og søn Morten Nielsen bekræfter at have afstået til Chresten Sørensen Dal et stykke af deres Kaalgårdsjord til opførelse af hus i forlængelse af Chresten Dals faders hus som står på samme gårdstedsgrund – på betingelse af at herskabet vil bekræfte ham i fæste.

1760.01.12

Stokkemænd opnævnes.

Jens Nielsen Skipper lovbyder penge han har under formynderskab for Anne Kierstine Thomasdatter.

Ingen Svarer. Der forsegles af Rettens midler.

Michel Knudsen lovbyder penge han har under formynderskab for sin datter Kirsten Michelsdatter.

Niels Sørensen Stisen bekræfter at Peder Knudsen har betalt ham de penge han har lånt tidligere af Niels Stisens kones søster Maren Sørensdatter.

Søren Michelsen har fæstet gård efter sin fader Michel Knudsen og udbetaler sine søskende arv efter afdøde moder Sidsel Pedersdatter. Broder Peder Michelsen og Niels Jensen Skipper på hustru Anne Michelsdatters vegne og til faderen Michel Knudsen som værge for yngste søster Kirsten Michelsdatter. Faderen har tidligere givet børnene den part han selv tilkom efter sin afdøde hustru. (Fol. 150). Arvingerne giver Søren Michelsen skøde og afkald på yderligere fordring i gården.

Holger Assenius, sognepræst fremlægger et afkaldsbrev: præstens svoger Daniel Ludvig Flechtuer i Randers erkender at have modtaget på hustru Sophie Jensdatter Assenia hendes arvelod

efter afdøde forældre Jens Sørensen, sognepræst i Assens og Klakring sogne og hustru Dorethe Marie Blichfeldt; han frafalder ethvert yderligere arvekrav. (Fol 150)

Niels Nielsen bekræfter at Jens Hansen har udbetalt til hans broder Hans Nielsen de penge han har haft under formynderskab for ham.

Morten Nielsen giver Chresten Sørensen Dal tilladelse til at indsætte vinduer ind imod Morten Nielsens Kålgårdshave i det hus han har fået tilladelse til at opføre på dennes grund [se 0.3.1759].

1760.01.19

Jens Sørensen udbetaler til svoger Knud Jensen på vegne af sidstnævntes hustru Maren Sørensdatter hendes arvelod efter fader og moder i den gård Jens Sørensen, hendes broder, nu har fæstet. Giver skøde og afkald.

1760.05.03

Ingen sager

1760.07.19

Ingen sager.

1761.01.10

(Fol 151) Stokkemænd opnævnes.

Jens Nielsen Skipper betaler til Knud Jensen de beløb han har haft under formynderskab for Anne Kierstine Thomasdatter, som nu er blevet gift med Knud Jensen.

1761.01.??

Søren Pedersen Østergård og søn Niels Sørensen afstår en del af deres gårdsted til Skovfoged Anders Sørensen til bebyggelse.

Olle Nielsen Skipper og Niels Jensen Lassen bevidner handelen.

1761.03.13

Skriftlig stævning hvorved Søren Jensen foged lader indstævne de til Hans Majestæts tjeneste indkaldte matroser og deres pårørende, for at vidne om hvad der hændte ved den session på øen, forestået af løjtnant Maltha de Kaas. Indkaldelsen af matroserne var sket ved Captajn Thye, som nu ønsker at få opklaret hvorledes det gik til at løjtnanten på øens anmodning undlod at lade de udskrevne indskrive til tjeneste. Vidnerne afhøres 1; om alle de indkaldte mødte; 2; om de har udtalt sig som det i løjtnantens indberetning er anført; 3; om de har bestukket løjtnanten; 4; om alt er foregået som det vil blive oplæst for dem. Vidnerne erklærer, at de alle mødte undtagen 3 som var bortrejst fra øen; at alt er foregået ved sessionen som løjtnanten har (Fol 152) anført; at de ikke havde givet løjtnanten erkendtligheder af nogen art; at forretningener som

Endelave Birketingsprotokol 1745-1769

anført af løjtnant Kaas. Der fremlægges skriftlig erklæring fra søgnepræsten: At løjtnant Kaas's handling var sket af forståelse for bøndernes vanskelige situation, hvis deres tjenestekarle blev indkaldt til tjeneste. At han ikke var blevet budt endsige modtaget bestikkelse. At "Dersom der iche ved udskrivningen tillige med Majestetens interesse bliwer seet til bøndernes omstændigheder, deris tarw og conservation, da kand Endelauge Ejland snart bliwe ruineret og ødelagt."

1762.01.09

Stokkemænd opnævnes.

Niels Sørensen Gylling og Niels Nielsen Lassen på hustru Maren Nielsdatters vegne bekræfter at broderen/svogerens Knud Nielsen Gylling har udbetalt dem arvelod efter afdøde fader Søren Nielsen og broder Peder Sørensen som er meldt omkommet i Majestetens tjeneste. Giver Knud Nielsen Gylling skøde og afkald på yderligere fordring i den gård han nu bebod.

Peder Rasmussen har fæstet faderen Rasmus Pedersens gård og udbetalt – efter venlig forening – et beløb til broderen Oluf Rasmussen og søster Mette Rasmusdatter ved formynder Rasmus Rasmussen samt søster Anne Marie Rasmusdatter ved formynder Peder Thomasen. Modtager nu af dem skøde og afkald.

Rasmus Jensen Bloch bekræfter at have afhændet til sin nabo Niels Jensen Skipper en del af sit i fæstehavende gårdsted mod betaling (Fol 153).

Peder Thomasen og Rasmus Rasmussen lovbyder de penge de samme dag har modtaget i formynderskab. [se ovenfor].

1762.01.16

Peder Thomasen og Rasmus Rasmussen lovbyder 2. gang de penge de har under formynderskab.

Morten Nielsen og Peder Nielsen Bendtsen bekræfter agerbytte. Førstnævnte afstår et Tyrlyckes ager imod at få et Havstens Spield af sidstnævnte. Søren Sørensen bekræfter at have afstået til sin nabo Oluf Nielsen Skipper og søn Jens Olufsen som nu har gården et stykke af sit gårdsteds vestre del til gengæld for et stykke omkring den vestre del af sit stuehus. Gavlen derimellem skal fortsat tilhøre Jens Olufsen.

1762.01.23

Peder Thomasen og Rasmus Rasmussen lovbyder for 3. gang de penge de har under formynderskab [se 9.1.1762]. Ingen tager derimod. Forsegles for retten.

1762.01.30

Oluf Sørensen bekræfter at have afstået 4 fag hus og grunden de står på til sin nabo Rasmus Hansen og giver ham skøde herop. Til vederlag har Rasmus

Hansen opbygget 4 fag hus på Oluf Sørensen's gårdsted som herefter skal tilhøre denne.

1762.07.03

Ingen sager

1762.11.27

Ingen sager.

1762.12.18

En jorddelingsforretning udført i september og oktober måneder og indført i Endelave

Justitsprotokol fremlægges til efterretning: (Fol 154) 1762, d. 1.2.3. og 4. september:

Gård nr. 5 afgiver ½ fjerding til deling mellem gården jordebogsnr: 14 får 2 skp., 29/30 album, Nr: 2 får 2 skp 29/30 alb. og Nr: 1 2 skp 29/30 album.

(Nr. 5: Niels Hansen Kusk. Nr. 14: Søren Rasmussen Iversen. Nr. 2: Hans Rasmussen; Nr. 1: Iver Rasmussen).

Gården nr. 11 i jordebogen afgiver ½ fjerding = Hartkorn 6 skp:1fjk.: 1 1/5 album til gårdene

jordebog nr: 18 får 2 skp 1 2/5 album, nr. 33 får 2 skp 1 2/5 album. Gård nr 31 får 2 skp 1 2/5 album.

(Gård nr. 11: Jens Thomasen, nr. 18: Rasmus Jensen, nr. 33: Knud Sørensen, nr. 31: Søren Sørensen). (Fol 155).

Gård nr. 19 i jordebogen afgiver ½ fjerding af hartkorn 6 skp:3fjk. Til gårdene jordebognr.: 6 får 3 skp:1fjk:1½ album. Nr. 10: får 3 skp: 1 fjk: 1½ album. (Nr. 19: Jens Jensens enke. Nr. 6: Jens Sørensen Lassen. Nr. 10: Søren Andersen).

Gård nr. 22 afgiver ½ fjerding jord af Hartkorn: 6 sk p: 3 fjk : 1 4/5 album til gårdene jordebognr.: 47 får 2 skp : 1 fjk : 3/5 album. (Fol 156). Nr. 28 får: 2 skp L 1 fjk : 3/5 album. Nr. 38 får: 2 skp L 1 fjk : 3/5 album. (Gård nr. 22: Knud Nielsen Gylling. Nr. 47: Jens Sørensen Strandmand. Nr. 28: Niels Sørensen Gylling. Nr. 38: Iver Olesen).

Gårde nr 29 i Jordebogen afgiver ½ fjerding af hartkorn 7 skp. 2 2/5 album til gårdene jordebognr.: Nr. 35 får 2 skp. : 4 fjk : 1 4/5 album. Nr. 50 får 2 skp. : 1 fjk : 1 4/5 album. Nr. 34 får 2 skp : 1 fjk : 1 4/5 album. (Nr. 29: Michel Knudsen. Nr. 35 Anders Rasmussen, Nr. 50 Jørgen Thomasen, Nr. 34: Rasmus Jensen Bloch).

Gård nr. 42 i jordebogen afgiver ½ fjerding af hartkorn 7 skp : 1 fjk : 2 2/5 album til gårdene jordebogsnr.: 48 får 2 skp : 2 fjk : 2 album, Nr. 49 får 2 skp : 1 fjerdingkar. Nr. 51 får 2 skp. : 1 fjk. L 2/5 album. (Nr. 42: Hans Sørensen, Nr. 48: Rasmus Hansen Wester, Nr. 49: Peder Sørensen Stisen, Nr. 51 Søren Jensen Svensk).

Gård nr. 44 i jordebogen afgiver ½ fjerding af hartkorn 6 skp.: 3 fjk.: 1 4/5 album til gårdene jordebogsnr.: Nr. 23 får 3 skp.: 1 fjk.: 2 2/5 album. Nr. 40 får 3 skp.: 1 fjk.: 2 2/5 album. (Nr. 44: Søren

Endelave Birketingsprotokol 1745-1769

Foged og Niels Sørensen, nr. 23: Søren Rasmussen Hollænder, Nr. 40 Rasmus Hansen).

1762 d. 25. 26 og 27. oktober:

Engjorden og Tørveskæren af de 7 afgivne (Fol. 158) fjerdinge fordeles for hver ½ fjerding på de samme gårde som anført under agerdelingen (Fol. 159) ovenfor.

1763.01.08

Stokkemænd opnævnes.

Morten Thomasen bekræfter at hans formynder Ole Nielsen Skipper har udbetalt ham hans arvelod efter afdøde fader Thomas Jensen.

Eric Thomasen bekræfter tilsvarende arvelod udbetalt af sin formynder Jens Pedersen.

Ole Rasmussen har udbetalt arvelod til svoger Søren Rasmussen Iversen på hustru Maren Michelsdatters vegne; sig selv som formynder for hans kones ½ søster: Karen Sørensdatter: Svoger Jens Sørensen på hustru Anne Michelsdatters vegne; Svoger Søren Jensen på hustru Kierstiene Michelsdatters vegne og Chresten Sørensen Dal på hustru Johanne Sørensdatters vegne. Modtager herefter skøde og afkald på yderligere fordring i den gård han har fæstet. (Fol. 160).

Jens Hansen betaler til broder Niels Hansen arvelod til søster Mette Hansdatter, som Niels Hansen er formynder for. Modtager skøde og afkald på yderligere fordring på den gård han har fæstet.

1763.02.19

Peder Michelsen udbetaler til sin hustrus 2 søstre Birgit Kierstine Jensdatter og Kierstine Jensdatter ved formyndere Micheel Knudsen (den første) og Hans Sørensen (den anden) arvelod efter deres afdøde far Jens Pedersen. Modtager skøde og afkald på yderligere fordring i den gård han nu har i fæste.

1763.08.08

Niels Sørensen Gylling lader stævne Ole Sørensen for ærerørig beskyldning mod ham selv eller hans kone for tyveri af en gås. Han fremstiller endvidere Michel Knudsen, Jens Thomasen, Knud Nielsen og Jens Nielsen Lassen som vidner. Vidneudsagnene bekræfter den fremførte beskyldning. Niels Sørensen Gylling begærer tingsvidne herop. [Ingen dom].

1764.01.07

Stokkemænd opnævnes.

Niels Nielsen betaler til sin stedfaders far: Hans Rasmussen den arvelod denne havde at fordre efter sin afdøde søn Rasmus Hansen. Niels Nielsen modtager skøde og afkald på yderligere fordring i den gård han nu bebor.

Søren Thomasen bekræfter at have givet sin broder Peder Thomasen – mod betaling – et stykke af sit

gårdste ”som et fag hus står påbytt”. Giver ham skøde og afkald.

Søren Rasmussen lovbyder penge han har under formynderskab for sin kones søster Karen Sørensdatter.

1764.01.14

Søren Rasmussen lovbyder 2. gang de under 7.1 nævnte penge.

1764.01.21

Søren Rasmussen lovbyder 3. gang. Ingen svarer. Pengene forsegles i retten.

1764.01.28

Niels Pedersen udbetaler arvelod efter sin afdøde hustru Kierstine Sørensdatter til arvingerne Hans Sørensen på hustru Margrethe Sørensdatters og på Søren Hiernøs kone Botelena's og broder Jens Michelsens vegne; Hans Rasmussen på hustru Anne Sørensdatters vegne og på Niels Juuels børns vegne, boende i Brigsted, Søren Sørensen Kusk på egne og søsters og på Maren Sørensdatters (Fol. 161) (boende i Korsør) vegne og endelig Niels Nielsen Kusk på Karen Sørensdatters vegne. Niels Pedersen modtager skøde og afkald på yderligere fordring i den gård han nu har i fæste.

1764.02.18

Ingen sager.

1764.12.15

Niels Jensen Skipper udbetaler arvelod efter (Fol. 162) sin afdøde fader Jens Nielsen Skipper til Ole Nielsen Skipper værge for søsteren Maren Jensdatter; Niels Jensen Gylling på hustru Johanne Jensdatter vegne og Peder Pedersen Hovmand, Horsens på hustru Anne Cathrine Jensdatters vegne. Modtager skøde og afkald på yderligere fordring i den gård han nu bebor bortset fra 4 fag hus i nordre del af vester længe som fortsat skal være arvingernes fælleseje. Rasmus Rasmussen udbetaler arvelod til sine 2 fastre efter deres afdøde mor: Bodil Nielsdatter: Margrethe Rasmusdatter ved hendes søn Jens Thomasen og Maren Rasmusdatter ved sin svigersøn Peder Michelsen. Modtager herefter skøde og afkald på yderligere fordring i den gård han nu bebor.

1765.01.12

Stokkemænd opnævnes.

Ingen sager.

1765.03.23

Jørgen Thomasen lader Søren Jensen Svensk og Niels Jensen Bjergemand stævne som vidner i hans beskyldning mod Jens Nielsen Smed og søn Jens Jensen for tyveri af 2 halsklude og et væverør. Niels

Endelave Birketingsprotokol 1745-1769

Jensen Smed [må være Jens Nielsen Smed?] og hans søn har indgivet contrastævning mod Jørgen Thomasen for ærerørig beskyldning. Sagen udsættes 3 uger.

1765.04.13

Ovennævnte sag æskes for retten. Forvalter Christian Saabye fremlægger et skriftligt forlig. Smeden og hans søn har forvekslet de pågældende genstande for deres egne. De tilbageleveres til Jørgen Thomasen og hustru Maren Olesdatter. Begge parter underskriver forliget.

1765.10.12

Forpagteren Christian Saabye lader stævne en del af indbyggerne til afhøring for tinget vedrørende sladder og løs snak.

Først afhøres hans tjenestekarl Rasmus Thomasen om hans kendskab til flg. Rygter: At forpagteren skulle have mishandlet sin søsterdatter Ingeborg Astrup. At Ingeborg Astrup skulle have sagt at hun var ked af at være hos sin morbroder. At forpagteren skulle have overfaldet ham og andre tjenestefolk med hug. At forpagteren skulle have talt ondt til Rasmus Hansen's søn Niels Rasmussen da denne var på gården i et ærinde. Rasmus Thomasen benægter at kende til snakken og angiver på forlangende, at han ikke har noget at sige sin husbond på.

Rasmus Hansen's søn Niels Rasmussen afhøres. Han benægter at forpagteren har talt ondt til ham.

Forpagterens husholderske Anne Rasmusdatter afhøres om samme forhold som Rasmus Thomasen og svarer som han.

Forpagterens tjenestepige Johanne Pedersdatter som møder med sin fader Peder Sørensen Stisen som forsvarer, afhøres om samme spørgsmål og svarer på samme måde.

Derpå afhøres Anne Marie Nielsdatter med formynder og forsvarer. Hun erkender at have talt med ovennævnte Johanne Pedersdatter om rygterne vedrørende forpagterens mishandling af hans søsterdatter. Erklærer at have hørt det fra Mortens Nielsens kone Maren Jensdatter.

Rasmus Hansen bliver udspurgt om kendskab til snak om et forhold mellem hans datter Anne Rasmusdatter, husholderske hos forpagteren og hans tjenestekarl Rasmus Thomasen. Svarer at have hørt det af Niels Rasmussens hustru Dorthe Sørensdatter. Hun havde anført Søren Lassen's kone Maren Jepsdatter som kilde.

Søren Jensen Svensk bliver afhørt om kendskab til rygterne. Han nægter ethvert kendskab.

Varselsmændene Peiter Hendrich Hansen og Chresten Sørensen Dal har afhørt Niels Rasmussen's hustru på hendes sygeseng og fremlægger hendes svar. "At Anne Rasmusdatter så

ilde ud og Rasmus Thomasen gik og sørgede". "Anne Jensdatter har sagt det til hende".

Anne Jensdatter, Niels Jensens hustru afhøres. Hun angiver Søren Lassen's hustru Maren Jepsdatter som kilde.

Maren Jepsdatter, Søren Lassen's hustru bliver afhørt. Hun angive Anne Rasmusdatters fader Rasmus Hansen som kilde. Hun har omtalt det til Anne Jensdatter. Hun husker ikke mere af hvem hun hørte det først.

1765.10.19

Søren Jensen Svensk's hustru Kierstine Michelsdatter afhøres om rygterne. Hun nægter ethvert kendskab til dem.

Morten Nielsen's hustru Maren Jensdatter afhøres. Hun anfører at Peder Poulsen's hustru har sagt "at forpagteren var streng ved sin lille jomfru." Benægter i øvrigt kendskab til rygterne.

Forpagteren forlanger af retten en skriftlig redegørelse for det i sagen hidtil passerede. Det bevilges og en skriftlig redegørelse bogføres.

Indstævning under kaldsmålsstraf af Jørgen Thomasens hustru Maren Olesdatter med mand og forsvarer; Degnes pige Karen Sørensdatter.

Endvidere: Dorthe Sørensdatter, Anne Jensdatter, Maren Jepsdatter, Rasmus Thomasen Fisker, Anne Rasmusdatter, Johanne Pedersdatter med sin fader og forsvarer Peder Stisen samt Anne Marie Nielsdatter hos moder Maren Rasmusdatter Kuskes med formynder. Som vidner indstævnes Søren Jensen Svensk og hustru, Niels Jensen Bjergemand og hustru Edel Rasmusdatter, den gl. Smed Jens Nielsen og den unge smed Jens Jensen med hustru Maren Thomasdatter. Endelig indstævnes Niels Rasmussen med fader Rasmus Hansen.

Forpagteren Christian Saabye agter at erhverve dom over de skyldige.

Stævningen forkyndes for degnen Monsieur Peder Ullerslev, om hand ønsker at svare for sin tjenestepige Karen Sørensdatter.

1765.11.02

Sagen fortsættes.

Rasmus Hansens hustru Karen Nielsdatter afhøres om sit kendskab til rygterne. Anfører at hun af Søren Lassens hustru Maren Jepsdatter har hørt at forpagteren skulle være lidt hård imod sin søsterdatter. Benægter kendskab til det øvrige.

Dorthe Sørensdatter's mand Niels Rasmussen i disput med forpagteren.

Søren Lassen svarer for sin hustru, at han ikke finder grund til at hun skal møde mere for retten i denne sag. Forpagteren reagerer med svære anklager mod hende.

Christian Saabyes forklaring over sagen indføres i tingbogen. Han udpeger Anne Jensdatter, Dorthe

Endelave Birketingsprotokol 1745-1769

Sørensdatte og Maren Jepsdatte som de skyldige. Han kræver Maren Jepsdatte idømt 4 års tugt- og forbedringshus. De 2 øvrige 4 Rigsdaler i bøde. Alle 3 at betale sagens omkostninger.

1765.11.09

Sagen fortsættes. Peder Sørensen Stisen optræder i Commission af forpagteren og kræver dom over Maren Jepsdatte i henhold til loven. Søren Nielsen Lassen lader fremstille for retten Rasmus Hansen på sin datter Anne Rasmusdatters vegne og Rasmus Thomasen. Rasmus Hansen erklærer sagen om rygterne vedrørende hans datter for død og magtesløs og anfører at han forhen har bedt forpagteren om at frafalde den. Det samme anfører Rasmus Thomasen samt at hen rent har tilgivet Maren Jepsdatte. Sagen bliver opsat til dom 6 uger frem.

1765.12.21

Der afsiges dom i sagen. At den løse snak ikke må være forpagteren eller hans tjenestefolk til forklejning. At forpagterens irettesættelser over de 3 kvinder – især Maren Jepsdatte – ikke bør forklejning deres gode navn og rygte i nogen måde. At processens omkostninger betales af forpagteren selv.

1766.01.11

Stokkemænd opnævnes. Rasmus Pedersen bekræfter at have modtaget sin afdøde datter Mette Rasmusdatters arvelod af Rasmus Rasmussen som har haft den under formynderskab – [se 9.1.1762]. U. Hans Sørensen med formynder Peder Thomasen udbetaler til sin mormors efterladte arvinger deres arvelod. Arvingerne er: Jens Andersen på hvis vegne de gl. Hans Sørensen bekræfter at han tidl. har fået sin arvelod efter moderen; Søren Andersen og Andreas Andersen ved formynder Søren Sørensen Kusk; Søren Rasmussen på hustru Kiersten Andersdatters vegne; Jens Pedersen på hustru Bodil Andersdatters vegne. U. Hans Sørensen modtager af arvingerne skøde og afkald på yderligere fordring i den gård han nu har i fæste.

1766.05.24

Jens Holgersen Assenius fremlægger på vegne af forvalter på Stensballegård Hans Christian Ramsland en af Amtmand von Woyda signeret stævning efter hvilken Birkefoged Søren Jensen indstævner følgende til udredning af årsagerne til en brand på øen, hvor 4 gårde nedbrændte og en 5. svært beskadiget; hvor meget der er ødelagt og til bestemmelse om skattefrihed for de skadelidte: Michel Knudsen, Søren Rasmussen, Peder Sørensen

og Jens Olesen som skadelidte og Rasmus Rasmussen, Peder Thomasen, Peder Nielsen og Jens Sørensen som vidner. Amtmandens tilstedeværelse ved retten udbedes i stævningen.

Jens Olesen som ilden opstod hos forklarer om ildens opkomst, at hans kones døvstumme søster kom til at antænde noget blår og derved blev brandens årsag. For ham brændte gården, jordebog nr. 32, i alt 55 fag hus, alt ind og udbo, men kreaturerne blev reddet. Htk.: 3 tdr. 4 skp.: 1 fjk.: 1½ album.

Peder Sørensen har ingen anden viden om ildens opståen. Er nabo til ovenstående. For ham brændte i alt 38 fag hus og det meste af ind- og udbo. Gården har nr. 31 i Jordebogen. Htk.: 2 Tdr.; 1 fjk.: 1 2/5 album. Kreaturerne reddet.

Søren Rasmussen, nabo til ovenstående, ingen yderligere viden om brandens årsag. For ham brændte 62 fag hus, en del ind- og udbo. Kreaturerne reddet. Gården har nr. 30 i Jordebogen. Htk.: 3 Tdr.: 5 Skp.: 3 Fjk.

Michel Knudsen, nabo til ovenstående. Ingen supplerende oplysning om brandårsagen. For ham brændte 67 fag hus, lidt indbo og det meste udbo. Kreaturerne reddet. Gården har nr. 29. efter Jordebogen. Htk.: 3 Tdr.: 4 Skp.: 3 fjk.: 3/5 album. Vidnerne oplyser at de ikke ved andet om brandårsagen end det Jens Olesen har oplyst. Oplyser supplerende at 5 fag hus som Knud Sørensen havde opbygget også brændte. Vidnerne giver vurdering af priser pr. fag hus ved genopbygning af gårdene. Forvalter Ramslands befuldmægtigede begærer tingsvidne på de passerede.

1766.06.07

Ras Rasmussen møder ----- [resten af året 1767 mangler] *Dette må være resten af året 1766 plus hele 1767*

1768.01.??

[begyndelsen mangler] Niels Sørensen udbetaler arvelod til Jens Pedersen og Lene Pedersdatte, ved formynder Peiter Hansen, efter deres afdøde moster. Niels Sørensen modtager skøde og afkald på yderligere fordring i det hus han har i fæste. Jens Nielsen Lassen lovbyder penge han har under formynderskab. Hans Sørensen lovbyder penge han har under formynderskab.

1768.01.23

Jens Nielsen Lassen lovbyder 3. gang de penge han har under formynderskab. Ingen svarer. De forsegles for retten.

Endelave Birketingsprotokol 1745-1769

Hans Sørensen lovbyder 3. gang de penge han har under formynderskab. Ingen svarer. De forsegles for retten.

1769.01.07

Stokkemænd opnævnes.

Peder Jensen Ruus udbetaler til Rasmus Iversen ved formynder Søren Rasmussen, arvelod efter hans afdøde moder og afdøde halvbroder Iver Olesen.

Peder Jensen Ruus modtager skøde og afkald. Søren Rasmussen lovbyder de penge han har under formynderskab for Rasmus Iversen som arv efter både fader og moder.

Ole Hansen udbetaler arvelod til sine forældres arvinger: Søren Rasmussen, mødt på vegne af Søren Hansen; Søren Jensen Møller på vegne af sine umyndige børn; Peder Rasmussen på sin datters vegne og Niels Nielsen Lassen på sin hustrus vegne. Extra får Søren Jensen Møller på sine umyndiges vegne arvelod efter deres afdøde farbroder – (de andre arvinger havde tidligere fået udbetalt deres arvelod). Ole Hansen modtager skøde og afkald på yderligere fordring i den gård han nu bebor.

S.H. 1985.